# RETTENS DOM (Anden Afdeling)

8. juli 2004 *

I sag T-50/00,

**Dalmine SpA**, Dalmine (Italien), ved avocats M. Siragusa og F. Moretti, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

**Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber** ved M. Erhart og A. Whelan, som befuldmægtigede, bistået af avocat A. Dal Ferro og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 2003/382/EF af 8. december 1999 om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 81 (sag IV/E-1/35.860-B — Sømløse stålrør) (EFT 2003 L 140, s. 1) eller, subsidiært, om nedsættelse af den bøde, der er pålagt sagsøgeren,

* Processprog : italiensk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Anden Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, N.J. Forwood, og dommerne J. Pirrung og A.W. H. Meij,

justitssekretær: fuldmægtig J. Plingers,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 19., 20. og 21. marts 2003,

afsagt følgende

## Dom

### Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger [1]

1 Nærværende sag vedrører Kommissionens beslutning 2003/382/EF af 8. december 1999 om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 81 (sag IV/E-1/35.860-B — Sømløse stålrør) (EFT L 2003 L 140, s. 1, herefter »den anfægtede beslutning«).

[...]

1 — I nærværende dom udelades de præmisser, der vedrører sagens baggrund. Denne fremgår af præmis 2-33 i Rettens dom af 8.7.2004, forenede sager T-67/00, T-68/00, T-71/00 og T-78/00, JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2501.

*Retsforhandlinger ved Retten*

34 Ved syv stævninger, der blev indgivet til Rettens Justitskontor mellem den 28. februar og den 3. april 2000, har Mannesmann, Corus, Dalmine, NKK Corp., Nippon, Kawasaki og Sumitomo anlagt sag til prøvelse af den anfægtede beslutning.

35 Ved kendelse af 18. juni 2002 blev der i henhold til artikel 50 i Rettens procesreglement efter høring af parterne truffet bestemmelse om, at de syv sager skulle forenes med henblik på den mundtlige forhandling. Som følge af denne bestemmelse om forening har sagsøgerne i de syv sager kunnet gennemse samtlige sagsakter vedrørende nærværende sag på Rettens Justitskontor. Der er endvidere blevet truffet foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse.

36 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Anden Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling. Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten under retsmødet den 19., 20. og 21. marts 2003.

**Parternes påstande**

37 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede beslutning annulleres helt eller delvis.

— Subsidiært ophæves bøden, som sagsøgeren er blevet pålagt, eller bødebeløbet nedsættes.

— Kommissionen tilpligtes at betales sagens omkostninger.

38 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Kommissionen frifindes i det hele.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

**Påstanden om annullation af den anfægtede beslutning**

39 Dalmine meddelte i retsmødet, at efter at virksomheden havde modtaget et ikke-fortroligt sammendrag af de maskerede afsnit i visse dokumenter i sagsakten som led i foranstaltningerne til sagens tilrettelæggelse, der var anordnet af Retten, gav virksomheden afkald på sit anbringende om en påstået tilsidesættelse af retten til kontradiktion, fordi de nævnte dokumenter var blevet behandlet fortroligt under den administrative procedure.

1. *Anbringenderne vedrørende væsentlige formelle mangler under den administrative procedure*

*Lovligheden af de spørgsmål, som Kommissionen stillede under undersøgelsen*

Parternes argumenter

40 Ifølge sagsøgeren blev virksomhedens ret til ikke at inkriminere sig selv tilsidesat som følge af de forudindtagne spørgsmål, der blev stillet af Kommissionen under

undersøgelsen. Disse spørgsmål havde til formål at tvinge virksomheden til at afgive tilståelse om at have begået retsstridige handlinger, hvilket er i strid med Domstolens praksis (Domstolens dom af 18.10.1989, sag 374/87, Orkem mod Kommissionen, Sml. s. 3283, præmis 34 og 35). Sagsøgeren finder følgelig, at den anfægtede beslutning må annulleres, for så vidt som den bygger på svarene på disse spørgsmål.

41 Den 13. februar og den 22. april 1997 afhørte Kommissionen sagsøgeren i henhold til artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 17. Ved denne lejlighed forsøgte Kommissionen at få Dalmine til at indrømme virksomhedens tilstedeværelse på visse møder mellem stålrørsproducenter såvel som det ulovlige formål med disse møder, idet Kommissionen ved samme lejlighed over for sagsøgeren beskrev de pågældende former for ulovlig praksis, dvs. navnlig aftalerne om respekt for hjemmemarkederne og vedrørende priserne, som sagsøgeren havde måttet indrømme at have taget del i. Kommissionen havde navnlig anmodet sagsøgeren om at angive »de trufne beslutninger [...], de drøftede eller fastsatte markedsopdelinger (»sharing keys«) opdelt på geografiske områder og deres gyldighedsperioder, de drøftede eller fastsatte priser opdelt på geografiske områder og deres gyldighedsperiode med angivelse af deres part«. Kommissionen havde kritiseret Dalmine for at være tilbageholdende med at besvare disse spørgsmål.

42 Den 12. juni 1997 anmodede Kommissionen endnu en gang Dalmine om at fremlægge de begærede oplysninger. Da Dalmines svar efter Kommissionens opfattelse stadig var ufuldstændige, traf Kommissionen den 6. oktober 1997 en beslutning, hvorved den pålagde sagsøgeren under trussel om tvangsbøder at meddele de begærede oplysninger inden for en frist på 30 dage. Denne beslutning, som Dalmine anfægtede ved et søgsmål (kendelsen i sagen Dalmine mod Kommissionen, præmis 7 ovenfor), havde skadelige virkninger for Dalmine.

43 Kommissionen bestrider at have stillet spørgsmål, der tvang Dalmine til selvinkriminering.

44 Kommissionen har endvidere mindet om, at virksomhederne og sammenslutningerne af virksomheder selv afgør, om de vil besvare de spørgsmål, der stilles dem i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17 (Rettens dom af 15.3.2000, forenede sager T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 og T-104/95, Cimenteries CBR m.fl. mod Kommissionen, »Cement-dommen«. Sml. II, s. 491, præmis 734). Det er kun såfremt en virksomhed meddeler urigtige oplysninger, at artikel 15, stk. 1, litra b), i forordning nr. 17 hjemler mulighed for sanktioner.

Rettens bemærkninger

45 Det fremgår af dommen i sagen Orkem mod Kommissionen, præmis 40 ovenfor (præmis 32), at det her omhandlede anbringende vedrører virksomhedernes ret til kontradiktion (jf. også dommen i sagen Mannesmannröhren-Werke mod Kommissionen, præmis 8 ovenfor, præmis 63). Det følger af denne retspraksis, at en virksomhed, der er adressat for en begæring om oplysninger i henhold til artikel 11, stk. 5, i forordning nr. 17, har ret til at nægte at udtale sig, såfremt det under trussel om tvangsbøder pålægges den at afgive svar, hvorved den tvinges til at afgive tilståelse om at have begået retsstridige handlinger, som det påhviler Kommissionen at føre bevis for (dommen i sagen Orkem mod Kommissionen, præmis 35, og dommen i sagen Mannesmannröhren-Werke mod Kommissionen, præmis 67).

46 Derimod følger det af fast retspraksis, at virksomhederne i medfør af dette retsprincip ikke er forpligtet til at afgive svar efter fremsendelse af en almindelig anmodning om oplysninger i henhold til at artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 17, og de kan derfor ikke gøre gældende, at deres ret til ikke at inkriminere sig selv er blevet tilsidesat, fordi de frivilligt har besvaret en sådan anmodning (jf. i denne retning Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 734).

47 Det er i nærværende sag tilstrækkeligt at bemærke — hvorved det forudsættes, at det overhovedet kan tillades Dalmine under nærværende sag at fremføre

argumenter vedrørende de stillede spørgsmåls angiveligt ulovlige karakter, uanset at virksomheden ikke har indgivet et søgsmål, der kan admitteres, til prøvelse af beslutningen af 6. oktober 1997 inden for den fastsatte frist i artikel 230 EF (jf. herom kendelsen i sagen Dalmine mod Kommissionen, præmis 7 ovenfor, der afviser Dalmines søgsmål om anfægtelse af den nævnte beslutning af 6.10.1997) — at den anfægtede beslutning kun kan være ulovlig på dette punkt, såfremt de spørgsmål, der var omhandlet i beslutningen af 6. oktober 1997, tvang Dalmine til at afgive tilståelse om at have begået de ulovlige handlinger, der er konstateret i den anfægtede beslutning, som omhandlet i dommen i sagen Orkem mod Kommissionen, præmis 40 ovenfor. Det bemærkes herved, at mens Kommissionen i forbindelse med sin oprindelige anmodning af 22. april 1997 stillede en lang række spørgsmål, vedrørte de eneste spørgsmål, som Kommissionen stillede Dalmine i beslutningen af 6. oktober 1997, fremlæggelsen af dokumenter og afgivelse af rent objektive oplysninger og kunne derfor ikke tvinge virksomheden til at tilstå, at der forelå en overtrædelse.

48 For så vidt angår de spørgsmål, der blev stillet de argentinske selskaber Techint Group og Siderca, som blev tilsendt en trussel om tvangsbøder på solidarisk grundlag med Dalmine, fordi disse tre selskaber udgjorde en og samme virksomhed (betragtning 13 og artikel 2, stk. 2, i beslutningen af 6.10.1997), bemærkes, at det sidste led i spørgsmål 2, som disse selskaber blev stillet på ny i beslutningen af 6. oktober 1997, og som findes i bilaget til beslutningen, svarer til det sidste led i spørgsmål 1.6, 1.7 og 2.3, som Mannesmann blev stillet i henhold til en beslutning af 15. maj 1998, og at Retten på grundlag af dommen i sagen Orkem mod Kommissionen, præmis 40 ovenfor, annullerede det nævnte led i dommen i sagen Mannesmannröhren-Werke mod Kommissionen, præmis 8 ovenfor.

49 Det bemærkes imidlertid, at bortset fra, at Kommissionen ikke direkte har anmodet Dalmine som juridisk person om at meddele disse oplysninger, vedrører dette led i spørgsmålet udelukkende forbindelserne mellem de europæiske producenter og de latinamerikanske producenter, og dette led i den aftale, der hævdes at foreligge i meddelelsen af klagepunkter, er ikke blevet undersøgt i den anfægtede beslutning.

50 Det må under disse omstændigheder anerkendes, at dette punkt i Kommissionens beslutning af 6. oktober 1997 ikke har kunnet tvinge Dalmine til at inkriminere sig

selv i relation til den overtrædelse, der udgøres af aftalen om opdeling af markederne, der blev indgået mellem de japanske og de europæiske producenter, og som omhandles i den anfægtede beslutnings artikel 1. Selv om det antages, at Kommissionen har begået en ulovlighed på dette punkt, kan denne således ikke have haft den mindste indflydelse på indholdet af den anfægtede beslutning og kan derfor ikke gøre denne ulovlig.

51 Det følger af det ovenfor anførte, at det her omhandlede anbringende må forkastes.

*Spørgsmålet om overensstemmelsen mellem meddelelsen af klagepunkter og den anfægtede beslutning for så vidt angår de påberåbte beviser*

Parternes argumenter

52 Dalmine minder om, at det påhviler Kommissionen at tilsende de virksomheder, som sagen er rejst imod, samtlige de dokumenter, som Kommissionens klagepunkter støttes på (*XXIII Beretning om Konkurrencepolitikken*, s. 113 og 114). I denne sag har Kommissionen imidlertid såvel i meddelelsen af klagepunkter som i den anfægtede beslutning nævnt belastende dokumenter, som den ikke vedlagde meddelelsen af klagepunkter.

53 Meddelelsen af klagepunkter var ikke vedlagt følgende dokumenter:

— en telefax fra Sumitomo af 12. januar 1990, der er nævnt i punkt 70 i meddelelsen af klagepunkter og gengivet på s. 4785 i Kommissionens sagsakt samt nævnt i den anfægtede beslutnings betragtning 71

— en rapport fra Vallourec fra 1994, der er nævnt i punkt 119 i meddelelsen af klagepunkter og gengivet på s. 14617 i Kommissionens sagsakt samt nævnt i den anfægtede beslutnings betragtning 92.

54 Endvidere henviser den anfægtede beslutning til visse dokumenter, der ganske vist var vedlagt som bilag til meddelelsen af klagepunkter, men ikke blev nævnt i meddelelsen. Der er tale om referaterne af afhøringerne af Benelli, Jachia og Ciocca af 2., 5. og 8. juni 1995, 6. september 1995 og 21. februar 1996 (gengivet på s. 8220b i sagsakten og nævnt i den anfægtede beslutnings betragtning 54).

55 Ved denne holdning gjorde Kommissionen det væsentligt vanskeligt for Dalmine at undersøge de belastende dokumenter. Mens den anfægtede beslutning henviser til dokumenterne ved hjælp af deres registreringsnummer, er meddelelsen af klagepunkter og de sagsakter, som virksomheden havde mulighed for at gennemse i Kommissionens lokaler, opbygget på en anden måde. Kommissionen har dermed gjort et uafhjælpeligt indgreb i retten til kontradiktion, hvilket i sig selv begrunder, at den anfægtede beslutning annulleres. Subsidiært finder Dalmine, at de pågældende belastende dokumenter bør udtages af sagen, og at den anfægtede beslutnings lovlighed herefter skal bedømmes, uden at de tages i betragtning (Rettens dom af 29.6.1995, sag T-30/91, Solvay mod Kommissionen, Sml. II, s. 1775, præmis 98).

56 Kommissionen bemærker, at Dalmine den 3. marts 1999, da virksomheden fik aktindsigt, havde mulighed for at undersøge alle de dokumenter, der nævnes i meddelelsen af klagepunkter eller bilagene hertil. Enhver tilsidesættelse af retten til kontradiktion er dermed udelukket (Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 144).

57 Kommissionen bemærker i øvrigt, at det dokument, der er gengivet på s. 8220b i den administrative sagsakt, er nævnt i punkt 46 i meddelelsen af klagepunkter.

58 Endelig har Kommissionen anført, at de dokumenter, der er vedlagt meddelelsen af klagepunkter, men som ikke er nævnt heri, »kan [...] gøres gældende over for sagsøgeren i [den anfægtede beslutning], hvis den pågældende med rimelighed har kunnet udlede af meddelelsen, hvilke konklusioner Kommissionen ville drage heraf« (Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 323).

Rettens bemærkninger

59 Kommissionen er forpligtet til at give de pågældende virksomheder og sammenslutninger af virksomheder adgang til alle de forberedende sagsakter, dog ikke andre virksomheders forretningshemmeligheder og andre fortrolige oplysninger samt Kommissionens interne dokumenter, således at de på hensigtsmæssig måde kan tage til genmæle over for klagepunkterne i meddelelsen af klagepunkter (Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 144).

60 Den omstændighed, at et dokument nævnes i en meddelelse af klagepunkter uden at være vedlagt meddelelsen, udgør dog principielt ikke en tilsidesættelse af retten til kontradiktion, såfremt modtagerne af den nævnte meddelelse har fået adgang til dokumentet, før de skal besvare meddelelsen.

61 Vedrørende de to dokumenter, der i denne sag blev nævnt i meddelelsen af klagepunkter uden at være vedlagt denne, har Kommissionen, som på dette punkt ikke er blevet modsagt af Dalmine, anført, at virksomheden fik adgang til dokumenterne den 3. marts 1999.

62 Med hensyn til argumentet om, at den måde, hvorpå aktindsigten konkret blev tilrettelagt, gjorde det vanskeligt at identificere de to pågældende dokumenter, skal det blot bemærkes, at denne påståede vanskelighed ikke har begrænset Dalmines muligheder for at tage til genmæle i sagen, eftersom virksomheden i replikken har erklæret, at den kunne få adgang til dem, da den fik aktindsigt i Kommissionens sagsakter.

63 Det bemærkes under alle omstændigheder, at de pågældende to dokumenter såvel i meddelelsen af klagepunkter som i den anfægtede beslutning er anført med henblik på at beskrive den generelle baggrund snarere end den præcise karakter af de overtrædelser, der er konstateret i den anfægtede beslutning, og den omstændighed, at ingen af dem er nævnt i den anfægtede beslutning, har ingen betydning for beslutningens rigtighed. Sumitomos telefax af 12. januar 1990 nævnes således i det afsnit, hvor Europa-Japan-klubben beskrives, som findes i begge dokumenterne, og som vedrører »de specielle markeder«, dvs. markederne i tredjelande. Rapporten fra Vallourec fra 1994 nævnes i korthed i en fodnote (fodnote 65 i meddelelsen af klagepunkter og fodnote 30 i den anfægtede beslutning) som bevis for den omstændighed, der ikke er bestridt af Dalmine, at »den 22. februar 1994 overtog Valtubes (Vallourecs datterselskab) kontrollen med [Corus'] skotske anlæg, der var specialiseret i varmebehandling og VAM-gevind, og oprettede selskabet Tubular Industries Scotland Ltd (TISL), der blev førende på Nordsø-markedet for levering af rør med »premium«- eller standardgevind«.

64 For så vidt angår de dokumenter, der ganske vist var vedlagt som bilag til meddelelsen af klagepunkter, men ikke blev nævnt i denne, dvs. referaterne af afhøringerne af Benelli, Jachia og Ciocca, skal det blot bemærkes, at meddelelsen af klagepunkter og den anfægtede beslutning begge henviser til erklæringerne fra »flere af Dalmines ledende medarbejdere« (jf. punkt 46 i meddelelsen af klagepunkter og den anfægtede beslutning betragtning 54) og alene gengiver Biasizzos erklæring fuldt ud (jf. punkt 58 i meddelelsen af klagepunkter og den anfægtede beslutning betragtning 64). Det kan således konstateres, at Kommissionen henviste til disse dokumenter i meddelelsen af klagepunkter, og i lyset af den anvendelse af disse dokumenter, som Kommissionen senere foretog i den anfægtede beslutning, findes disse henvisninger i den foreliggende sag at være tilstrækkelige til, at Dalmine hensigtsmæssigt kunne tage til genmæle på dette punkt under den administrative procedure.

65 Under disse omstændigheder må det her omhandlede anbringende forkastes.

*Spørgsmålet, om visse beviser må anvendes*

66 Dalmine har gjort gældende, at nogle af de dokumenter, som Kommissionen påberåbte sig over for virksomheden i strid med retten til kontradiktion, ikke måtte

anvendes som beviser. Efter virksomhedens opfattelse må den anfægtede beslutning annulleres som følge af den ulovlige anvendelse af disse dokumenter. Subsidiært bør disse dokumenter udtages af sagen, og den anfægtede beslutnings lovlighed skal følgelig bedømmes, uden at de tages i betragtning.

Fordelingsnøgledokumentet

Parternes argumenter

67 Ifølge sagsøgeren kunne fordelingsnøgledokumentet ikke anvendes som bevis for de overtrædelser, der omhandles i den anfægtede beslutnings artikel 1 og 2, da Kommissionen hverken har oplyst, hvem der var ophavsmand til dette dokument, eller hvor det stammer fra. I mangel af sådanne oplysninger må der tages forbehold over for dette belastende dokuments ægthed og bevisværdi.

68 Det synes endvidere at fremgå af den anfægtede beslutnings betragtning 85, at det nævnte dokuments ophavsmand ikke var til stede på mødet i Tokyo den 5. november 1993, uanset at dette dokument påberåbes som bevis for aftalen om respekt for markederne, der hævdes at være blevet indgået ved denne lejlighed. Under disse omstændigheder mener Dalmine ikke at være i stand til at forsvare sig over for dette dokument.

69 Kommissionen har heroverfor anført, at det ikke er nødvendigt for, at sagsøgeren kan udøve sin ret til kontradiktion, at den person, der overgav Kommissionen fordelingsnøgledokumentet, identificeres.

70 Kommissionen minder endvidere om, at den ikke er forpligtet til at afsløre sin informants identitet. Den henviser i den forbindelse til afsnit II i Kommissionens meddelelse 97/C 23/03 om interne procedureregler for behandling af anmodninger om aktindsigt i sager angående EF-traktatens artikel [81] og [82], EKSF-traktatens artikel 65 og 66 samt Rådets forordning (EØF) nr. 4064/89 (EFT 1997 C 23, s. 3, herefter »meddelelsen om aktindsigt«).

71 Hertil kommer, at indholdet af fordelingsnøgledokumentet bestyrkes af en række beviser i sagsakterne, navnlig de beviser, der er nævnt i den anfægtede beslutning betragtning 121 og 122.

Rettens bemærkninger

72 Det princip, der finder anvendelse i fællesskabsretten, er princippet om den frie bevisbedømmelse, og det eneste relevante kriterium for bedømmelsen af beviserne er disses troværdighed (forslag til afgørelse fra dommer Vesterdorf, der var udpeget som generaladvokat i forbindelse med Rettens dom af 24.10.1991, sag T-1/89, Rhône-Poulenc mod Kommissionen, Sml. II, s. 867, på s. 869; jf. endvidere i denne retning Domstolens dom af 23.3.2000, forenede sager C-310/98 og C-406/98, Met-Trans og Sagpol, Sml. I, s. 1797, præmis 29, og Rettens dom af 7.11.2002, forenede sager T-141/99, T-142/99, T-150/99 og T-151/99, Vela og Tecnagrind mod Kommissionen, Sml. II, s. 4547, præmis 223). Det kan endvidere være nødvendigt for Kommissionen at beskytte informanternes anonymitet (jf. i denne retning Domstolens dom af 7.11.1985, sag 145/83, Adams mod Kommissionen, Sml. s. 3539, præmis 34), og denne omstændighed er ikke tilstrækkelig til, at det påhviler Kommissionen at se bort fra et bevis, som den er i besiddelse af.

73 Det bemærkes følgelig, at mens Dalmines argumenter kan være relevante for bedømmelsen af troværdigheden og dermed bevisværdien af fordelingsnøgledokumentet, kan dette ikke anses for et bevis, der ikke lovligt kan anvendes, og som må fjernes fra sagsakten.

Referaterne af afhøringerne af de tidligere ledende medarbejdere i Dalmine

Parternes argumenter

74 Dalmine har protesteret mod anvendelsen af de erklæringer, som visse af virksomhedens tidligere ledende medarbejde afgav til den offentlige anklager i Bergamo (Italien) i forbindelse med en straffesag.

75 For det første begik Kommissionen et alvorligt indgreb i retten til kontradiktion ved ikke rettidigt at underrette Dalmine om, at den var i besiddelse af disse fortrolige erklæringer. Efter at Kommissionen den 16. januar 1996 havde anmodet autorità garante della Concorrenza e del Mercate (den nationale konkurrencetilsynsmyndighed i Italien, herefter »konkurrencemyndigheden«) om at få tilsendt disse dokumenter, havde den faktisk ventet tre år med at fremsende dem til Dalmine sammen med meddelelsen af klagepunkter. Som følge af manglende viden om, at disse dokumenter eventuelt ville blive anvendt, mener Dalmine at være blevet frataget muligheden for at varetage sine interesser.

76 For det andet kritiserer Dalmine Kommissionen for at have begået en alvorlig tilsidesættelse af de processuelle regler, idet den har anvendt erklæringer, der blev afgivet under en straffesag, der er uden enhver sammenhæng med den undersøgelse, som Kommissionen skulle gennemføre. Kommissionen er ikke berettiget til at påberåbe sig disse erklæringer i en situation, der ikke har forbindelse med den sag, hvorunder de blev afgivet.

77 Under retsmødet bemærkede Dalmine vedrørende dette punkt, at det fremgår af Domstolens retspraksis, navnlig dens dom af 16.7.1992, Asociación Española de Banca Privada m.fl., »dommen om de spanske banker« (sag C-67/91, Sml. I, s. 4785, præmis 35 ff.), at tavshedspligten og en virksomheds ret til kontradiktion ville blive tilsidesat, hvis en national myndighed over for denne virksomhed under en national

procedure kunne påberåbe sig beviser, der er tilvejebragt under en undersøgelse, hvis genstand er en anden end genstanden for den pågældende procedure. Dette princip bør anvendes analogt i den foreliggende sag, for så vidt som Kommissionen har anvendt beviser, der er indsamlet under en straffesag, der gennemføres på nationalt niveau.

78 For det tredje rejser den sammenhæng, hvori de pågældende erklæringer blev afgivet af de tidligere ledende medarbejdere — der søgte at forsvare sig mod anklager for bestikkelse — tvivl om disses bevisværdi. Navnlig er personer i denne situation ikke, til forskel fra vidner, forpligtet til at tale sandt, og deres erklæringer vedrørende eksistensen af et ulovligt kartel er derfor hverken troværdige eller rigtige.

79 Kommissionen tilbageviser disse anbringender.

80 Den har for det første mindet om, at den modtog de pågældende referater helt lovligt efter aftale med konkurrencemyndigheden og med udtrykkelig tilladelse fra de kompetente medhjælpere for anklagemyndigheden (bilag 15 til meddelelsen af klagepunkter, s. 8220 b 1, og bilag 1). Dalmine har på dette punkt ikke angivet, med hvilken hjemmel virksomheden skulle have ret til at blive underrettet om, at Kommissionen var i besiddelse af disse referater, før meddelelsen af klagepunkter. Selv om der fandtes en sådan ret, ville en tilsidesættelse heraf under alle omstændigheder ikke påvirke retten til kontradiktion.

81 Kommissionen gjorde i retsmødet gældende, at referaterne af de erklæringer, som de tidligere ledende medarbejdere i Dalmine afgav til den italienske anklagemyndighed, blev tilsendt Kommissionen af konkurrencemyndigheden, der havde modtaget dem fra anklagemyndigheden. De italienske myndigheder havde lovligt videresendt dem, og Kommissionens anvendelse af dem er derfor på ingen måde ulovlig.

82 Kommissionen finder endelig, at de pågældende referater indeholder indicier, der må tillægges bevisværdi, når de sammenholdes med de oplysninger, som Kommissionen i øvrigt var i besiddelse af.

Rettens bemærkninger

83 Det bemærkes indledningsvis, at som Kommissionen med rette har anført, har Dalmine ikke angivet, med hvilken hjemmel virksomheden skulle være berettiget til, før den modtog meddelelsen af klagepunkter, at blive underrettet om, at Kommissionen rådede over referater af de erklæringer, som nogle af virksomhedens tidligere ledende medarbejdere havde afgivet til den offentlige anklager i Bergamo. Det må således antages, at Kommissionen i den fase, hvorunder den anmoder om oplysninger fra de virksomheder, som den mistænker for at have deltaget i en overtrædelse, ikke er forpligtet til at meddele dem, hvilke beviser den allerede råder over. Såfremt der blev givet oplysning herom, kunne det alt efter omstændighederne svække effektiviteten af Kommissionens undersøgelse, idet de pågældende virksomheder herved ville blive i stand til at fastslå, hvilke oplysninger Kommissionen allerede havde kendskab til, og dermed hvilke oplysninger der stadig kunne holdes skjult for den.

84 Med hensyn til Dalmines argumentation om, at der foreligger en tilsidesættelse af de processuelle regler, hvilket støttes på en analogi med Domstolens retspraksis, især dommen om de spanske banker, præmis 77 ovenfor, må det bemærkes, at denne retspraksis vedrører de nationale myndigheders anvendelse af oplysninger, som Kommissionen har indhentet i medfør af artikel 11 i forordning nr. 17. Denne situation er udtrykkeligt omhandlet i artikel 20 i forordning nr. 17.

85 Det fremgår af ordlyden af artikel 20 i forordning nr. 17 såvel som af den nævnte retspraksis, at spørgsmål om, hvorvidt Kommissionen lovligt kan videresende oplysninger, som den har indhentet i medfør af forordning nr. 17, til en national myndighed, og spørgsmålet om, hvorvidt denne sidstnævnte myndighed er afskåret fra direkte at anvende disse oplysninger som beviser, henhører under fællesskabsretten.

86 Derimod er spørgsmålene om, hvorvidt en national anklagemyndighed eller de kompetente konkurrencemyndigheder lovligt kan oversende oplysninger til Kommissionen, der er indhentet i medfør af den nationale strafferet, samt om disse derefter lovligt kan anvendes af Kommissionen, principielt omfattet af de nationale retsregler vedrørende gennemførelsen af de nævnte nationale myndigheders undersøgelser samt, hvis der er tale om retssager, reglerne om de nationale domstoles kompetence. Under en sag, der er anlagt på grundlag af artikel 230 EF, er Fællesskabets retsinstanser nemlig ikke kompetente til at kontrollere, hvorvidt en retsakt udstedt af en national myndighed er lovlig efter national ret (jf. analogt Domstolens dom af 3.12.1992, sag C-97/91, Oleificio Borelli mod Kommissionen, Sml. I, s. 6313, præmis 9, og Rettens dom af 15.12.1999, sag T-22/97, Kesko mod Kommissionen, Sml. II, s. 3775, præmis 83).

87 Konkret har Dalmine blot gjort gældende, at genstanden for den undersøgelse, hvorunder de pågældende erklæringer blev afgivet, er en anden end genstanden for den af Kommissionen gennemførte undersøgelse. Det fremgår ikke af virksomhedens argumentation, at spørgsmålet om lovligheden af oversendelsen og benyttelsen på fællesskabsniveau af de pågældende referater er blevet rejst for nogen kompetent italiensk domstol. Under alle omstændigheder har virksomheden heller ikke fremlagt omstændigheder, der kan vise, at denne anvendelse var i strid med de gældende bestemmelser i italiensk ret.

88 Det bemærkes i øvrigt, at den af Dalmine påberåbte retspraksis hviler på hensynet til at beskytte de virksomheder, der meddeler oplysninger efter begæring fra Kommissionen i medfør af artikel 11 i forordning nr. 17, under en konkret undersøgelse, hvis formål de er bekendt med, under hensyntagen til retten til kontradiktion og overholdelsen af tavshedspligten (dommen om de spanske banker, præmis 77 ovenfor, præmis 36-38). I den foreliggende sag vedrører de pågældende referater erklæringer, som tidligere ledende medarbejdere i Dalmine afgav på egne vegne og ikke på virksomhedens vegne.

89 Det må fastslås, at Kommissionens anvendelse af disse beviser over for Dalmine ikke kan være til skade for de personer, der afgav disse erklæringer, hverken i henseende til retten til kontradiktion eller tavshedspligten, herunder beskyttelsen af privatlivets fred, for så vidt som disse personer ikke er parter i nærværende sag.

90 Hertil kommer, at Dalmines argumenter kun berører spørgsmålet om troværdigheden og dermed bevisværdien af dens direktørers vidneforklaringer og ikke spørgsmålet om, hvorvidt disse kan fremlægges under nærværende sag. Disse argumenter er følgelig ikke relevante i forbindelse med det her omhandlede anbringende.

91 I lyset af det anførte må dette anbringende forkastes.

*Spørgsmålet om lovligheden af Kommissionens beslutning af 25. november 1994 om kontrolundersøgelser*

Parternes argumenter

92 Dalmine bestrider lovligheden af Kommissionens beslutning af 25. november 1994, der blev truffet med hjemmel i artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 17, og som ikke er adresseret til virksomheden. Ved denne beslutning traf Kommissionen bestemmelse om kontrolundersøgelser hos en række virksomheder vedrørende eventuelle karteller i strid med artikel 81 EF og artikel 53 i EØS-aftalen. Kommissionen benyttede over for Dalmine visse dokumenter, der blev fundet i forbindelse med kontrolundersøgelser, der gennemførtes på grundlag af denne beslutning.

93 Det her omhandlede anbringende omfatter to led.

94 Dalmine har for det første anført, at Kommissionen ved beslutningen af 25. november 1994 ulovligt udvidede området for den undersøgelse, som EFTA-Tilsynsmyndigheden anmodede Kommissionen om at medvirke i. Virksomheden har mindet om, at EFTA-Tilsynsmyndigheden ved skrivelse af 17. november 1994 anmodede Kommissionen om at gennemføre visse kontrolundersøgelser angående

eventuelle overtrædelser af artikel 56 i EØS-aftalen vedrørende stålrør, der anvendes i den norske offshore-olieindustri. Dalmine understreger, at denne anmodning ikke nævnte, at der forelå overtrædelser af Fællesskabets konkurrenceregler.

95 Dalmine gør gældende, at Kommissionen var forpligtet til at overholde formuleringen af EFTA-Tilsynsmyndighedens anmodning, indtil denne havde konkluderet dels, at der ikke forelå en overtrædelse af EØS-aftalen, dels at handelen inden for Fællesskabet muligvis var påvirket. Ikke desto mindre besluttede Kommissionen den 25. november 1994 at udvide den forelagte anmodning til spørgsmålet om, hvorvidt der forelå overtrædelser af artikel 81 EF. Ifølge Dalmine er denne beslutning i strid med retten til kontradiktion og tilsidesætter de processuelle regler, der er fastlagt i artikel 8, stk. 3, i protokol 23 til EØS-aftalen.

96 For det andet kritiserer Dalmine Kommissionen for ikke at have tilsendt virksomheden beslutningen af 25. november 1994. Den bemærker, at EFTA-Tilsynsmyndigheden i skrivelsen af 17. november 1994 havde underrettet Kommissionen om den mistanke, som den havde vedrørende Dalmines deltagelse i et kartel på det norske marked. Kommissionen undlod alligevel at medtage Dalmine blandt adressaterne for beslutningen af 25. november 1994.

97 Denne undladelse gjorde imidlertid indgreb i Dalmines ret til kontradiktion. Efter virksomhedens opfattelse burde Kommissionen allerede den 25. november 1994 have gjort den opmærksom på, at dens adfærd eventuelt var ulovlig. En person, som en mistanke er rettet imod, har nemlig ret til at blive underrettet herom. Selv om Kommissionen den 13. februar 1997 foretog de første kontrolundersøgelser hos Dalmine, ventede den alligevel indtil den 11. maj 1999 med at tilsende virksomheden visse dokumenter, som den havde været i besiddelse af siden december 1994.

98 En sådan undladelse er endvidere diskriminerende. Dalmine bemærker således, at såfremt Kommissionen havde tilsendt den beslutningen af 25. november 1994, ville den derefter have været i stand til at bringe de påtalte former for adfærd til ophør i lighed med adressaterne for denne beslutning.

99 Den anfægtede beslutning må følgelig annulleres. Subsidiært bør de dokumenter, som EFTA-Tilsynsmyndigheden fremsendte til Kommissionen, udtages af sagsakterne, og den anfægtede beslutnings lovlighed skal bedømmes uden disse. Endelig finder Dalmine, at datoen for overtrædelsens ophør bør fastsættes til den 25. november 1994, på hvilket tidspunkt Kommissionen burde have underrettet den om mistanken mod den.

100 Kommissionen afviser disse klagepunkter.

101 For det første afviser den anbringenderne om, at dens undersøgelsesbeføjelser var begrænset til indholdet af den af EFTA-Tilsynsmyndigheden forelagte anmodning. Kommissionen minder om, at den kan iværksætte undersøgelser ex officio. Den mener, at den så meget mere kan handle ex officio, når den har modtaget oplysninger fra EFTA-Tilsynsmyndigheden. Denne kan ikke blokere eller begrænse den nævnte beføjelse. Da Kommissionen besluttede at gennemføre en kontrolundersøgelse, kunne den ikke vide, om resultaterne af dens undersøgelse ville være relevante med henblik på artikel 53 i EØS-aftalen eller artikel 81 EF, som er de bestemmelser, der finder anvendelse, når et kartel mellem virksomheder påvirker handelen inden for Fællesskabet.

102 For det andet har Kommissionen anført, at Dalmine befandt sig i en anden situation end adressaterne for beslutningen af 25. november 1994. Da det blev klart, at Dalmine medvirkede i et kartel, besluttede Kommissionen at gennemføre undersøgelser hos virksomheden og havde givet den aktindsigt.

Rettens bemærkninger

103 Med hensyn til Dalmines argumentation, der udgør det første led i dette anbringende, og hvorefter Kommissionen ulovligt udvidede området for den

undersøgelse, som EFTA-Tilsynsmyndigheden anmodede den om at medvirke i, skal det først bemærkes, at Domstolen i sin udtalelse af 10. april 1992 (1/92, Sml. I, s. 2821) fastslog, at de bestemmelser i EØS-aftalen, som den var blevet forelagt, navnlig aftalens artikel 56 om kompetencefordelingen på konkurrenceområdet mellem EFTA-Tilsynsmyndigheden og Kommissionen, var forenelige med EF-traktaten.

104 For så vidt angår EØS-aftalens artikel 56 anførte Domstolen som begrundelse for denne konklusion nærmere i den nævnte udtalelses præmis 40 og 41, at Fællesskabets kompetence til at indgå internationale aftaler på konkurrenceområdet nødvendigvis må indebære, at Fællesskabet kan acceptere bestemmelser i aftaler om afgrænsningen af de kontraherende parters respektive kompetence på konkurrenceområdet, forudsat at disse bestemmelser ikke bevirker, at de beføjelser, Fællesskabet og dets institutioner har i henhold til traktaten, ændrer karakter.

105 Det følger således af udtalelse 1/92, at artikel 56 i EØS-aftalen ikke ændrer karakteren af de beføjelser, som EF-traktaten tillægger Fællesskabet på konkurrenceområdet.

106 Det fremgår i den forbindelse såvel af ordlyden af artikel 56 i EØS-aftalen selv som af den detaljerede beskrivelse af denne bestemmelse, der findes i indledningen til udtalelse 1/92 i afsnittet »Sammenfatning af Kommissionens begæring«, at alle sager, der henhørte under Fællesskabets kompetence på konkurrenceområdet før EØS-aftalens ikrafttræden, fortsat henhører under Kommissionens enekompetence efter aftalens ikrafttræden. Alle sager, hvori samhandelen mellem Det Europæiske Fællesskabs medlemsstater er berørt, henhører nemlig fortsat under Kommissionens kompetence uafhængigt af, om handelen mellem Fællesskabet og EFTA-staterne og/eller mellem EFTA-staterne selv er berørt.

107 Det må i lyset af den ovenfor anførte fastslås, at EØS-aftalens bestemmelser ikke kan fortolkes således, at Kommissionen, også blot midlertidigt, skulle være frataget sin kompetence til at bringe artikel 81 EF i anvendelse på en konkurrencebegrænsende aftale, der påvirker handelen mellem Fællesskabets medlemsstater.

108 Det må i den foreliggende sag konstateres, at Kommissionen i sin beslutning af 25. november 1994 om at indlede en undersøgelse inden for stålrørssektoren bl.a. henviste til artikel 81 EF og forordning nr. 17 som hjemmel. I forbindelse med denne undersøgelse udøvede Kommissionen de beføjelser, som den er tillagt i forordning nr. 17 til at indsamle de beviser, der er påberåbt i den anfægtede beslutning, og endelig påtalte den i beslutningens artikel 1 og 2 udelukkende de ulovlige aftaler i henhold til artikel 81 EF.

109 Det følger af det anførte, at det første led i dette anbringende må forkastes.

110 For så vidt angår anbringendets andet led må det konstateres, at der ikke efter fællesskabsretten består nogen ret til at blive underrettet om det trin, en administrativ procedure befinder sig på, før den formelle fremsendelse af en meddelelse af klagepunkter. Såfremt Dalmines opfattelse skulle følges, ville dette skabe en ret til at blive underrettet om en undersøgelse under omstændigheder, hvor en virksomhed er genstand for mistanke, hvilket i alvorlig grad kunne vanskeliggøre Kommissionens arbejde.

111 Med hensyn til argumentationen om en påstået forskelsbehandling, idet Dalmine ikke fik lejlighed til rettidigt at indstille de overtrædelser, der er lagt virksomheden til last, må det vedrørende overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1 konstateres, at Kommissionen kun har anset denne for at foreligge indtil den 1. januar 1995 (jf. præmis 317 ff. nedenfor og Rettens domme af d.d., forenede sager T-67/00, T-68/00, T-71/00 og T-78/00, JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, og sag T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mod Kommissionen, trykt i nærværende Samling af Afgørelser). Da der imidlertid blev foretaget kontrolundersøgelser den 1. og den 2. december 1994 i forretningslokalerne for modtagerne af

beslutningen af 25. november 1994 (jf. den anfægtede beslutnings betragtning 1), må det fastslås, at Dalmine først blev underrettet om undersøgelsens eksistens en måned før udløbet af den overtrædelsesperiode, der var angivet for virksomheden, eller endog efter udløbet af denne periode, hvis man henholder sig til den overtrædelsesperiode, der er fastslået i de ovennævnte domme.

112 Under disse omstændigheder bemærkes, at selv om Dalmine øjeblikkeligt havde besluttet at bringe sin ulovlige adfærd til ophør, ville virksomheden ikke have været i stand til at bringe de konkurrencestridige virkninger af markedsopdelingsaftalen til ophør før udløbet af overtrædelsesperioden og dermed nedsætte dennes varighed. Dalmines argumentation er følgelig irrelevant i forhold til den overtrædelse, der er konstateret i den anfægtede beslutnings artikel 1.

113 For så vidt angår overtrædelsen, der er angivet i den anfægtede beslutnings artikel 2, er det tilstrækkeligt at konstatere, at Dalmine og Vallourec først bragte anvendelsen af deres leveringskontrakt til ophør efter modtagelsen af meddelelsen af klagepunkter i januar 1999, mens den første kontrolundersøgelse i Dalmines lokaler blev foretaget i februar 1997. Det må fastslås, at eftersom Dalmine ikke i februar 1997 traf foranstaltninger til at bringe den adfærd til ophør, som udgør denne overtrædelse, er der ingen som helst grund til at formode, at virksomheden ville have gjort det som følge af en eventuel kontrolundersøgelse i december 1994.

114 Det følger af det anførte, at dette anbringende i det hele må forkastes.

*Spørgsmålet om aktindsigt*

Parternes argumenter

115 Dalmine gør gældende, at virksomheden ikke fik aktindsigt i samtlige sagsakter. Uanset dens anmodning tillod Kommissionen den ikke at gøre sig bekendt med de

dokumenter, der var blevet oversendt af EFTA-Tilsynsmyndigheden. Kommissionen påberåbte sig, at disse dokumenter var interne, uden at give nogen yderligere forklaring eller at undersøge deres indhold og navnlig uden at sondre mellem de dokumenter, der indeholdt EFTA-Tilsynsmyndighedens vurderinger, og de dokumenter, som denne blot havde indsamlet, således som det fremgår af fodnote 19 til meddelelsen om aktindsigt. Dalmine mener således, at virksomheden kan være blevet frataget adgang til visse belastende dokumenter, der muligvis fandtes i EFTA-Tilsynsmyndighedens sagsakt.

116 I øvrigt kritiserer Dalmine Kommissionen for ikke vedrørende samtlige sagsakter at have oplyst virksomheden om, hvilke dokumenter der blev indhentet under kontrolundersøgelserne i henhold til beslutningen af 25. november 1994, selv om disse er belastende dokumenter (den anfægtede beslutnings betragtning 53).

117 Som svar på disse klagepunkter har Kommissionen anført, at den ikke under den administrative procedure er forpligtet til at tilsende virksomhederne dokumenter, der ikke findes i dens forberedende sagsakter, og som den ikke agter at anvende som belastende materiale mod dem i den endelige beslutning (Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 383). Den minder endvidere om, at den ikke er forpligtet til at give aktindsigt i interne dokumenter under den administrative procedure.

Rettens bemærkninger

118 Punkt II.A.2 i meddelelsen om aktindsigt lyder som følger:

»Af hensyn til en lettere og mere effektiv administration samles interne dokumenter nu i en mappe (uden aktindsigt) indeholdende alle de interne dokumenter i kronologisk orden. Henlæggelse af dokumenter til denne mappe sker under opsyn af

høringskonsulenten, som i fornødent omfang kan attestere, at akterne i denne mappe er interne dokumenter.

Kategorien »interne dokumenter« omfatter bl.a.:

[...]

c) korrespondance angående sagen med andre offentlige myndigheder ([19])

[...]«

119 Det anføres i fodnote 19 til meddelelsen om aktindsigt:

»Dokumenter, der stammer fra offentlige myndigheder, skal behandles fortroligt — det gælder ikke alene dokumenter fra konkurrencemyndigheder, men også andre offentlige myndigheder i en medlemsstat eller et tredjeland [...]. Der må dog sondres mellem udtalelser og kommentarer fra offentlige myndigheder, som er underlagt absolut beskyttelse, og de konkrete dokumenter, de har kunnet fremlægge, som ikke altid falder ind under undtagelsen. [...]«

120 Det bemærkes, at det følger af ordlyden af punkt II.A.2 i meddelelsen om aktindsigt, at det opsyn, som høringskonsulenten udøver med henblik på at kontrollere den interne karakter af dokumenterne i sagsakten, ikke er en systematisk fase i den administrative procedure. I betragtning af, at høringskonsulenten efter ordlyden af det nævnte punkt »kan« foretage en sådan kontrol »i fornødent omfang«, må det konkluderes, at i det tilfælde, hvor betegnelsen af visse dokumenter som »interne dokumenter« ikke bestrides, er høringskonsulentens kontrol ikke nødvendig. Det påhvilede endvidere Dalmine, at anmode høringskonsulenten om at kontrollere, at de dokumenter, som blev sendt til Kommissionen af EFTA-Tilsynsmyndigheden, og som betegnes som interne dokumenter, er af intern karakter.

121 Som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten om fremlæggelse af hele korrespondancen mellem Kommissionen og Dalmine vedrørende aktindsigt i interne dokumenter har de to parter fremlagt en skrivelse fra Dalmine af 7. juni 1999. I denne skrivelse anførte Dalmine bl.a., at virksomheden ikke var i stand til at påvise, hvilke dokumenter EFTA-Tilsynsmyndigheden havde indsamlet og derefter fremsendt til Kommissionen. Virksomheden anmodede Kommissionen om at få tilsendt disse beviser, således at den kunne få adgang til samtlige akter i sagen vedrørende virksomheden. I skrivelsen af 7. juni 1999 anmodede Dalmine imidlertid ikke om, at det blev kontrolleret af høringskonsulenten, hvorvidt de dokumenter, der således var fremsendt til Kommissionen, eventuelt havde intern karakter.

122 Kommissionen har endvidere fremlagt en skrivelse, som den sendte til Dalmine den 11. maj 1999, og hvormed den fremsendte EFTA-Tilsynsmyndighedens beslutning af 25. november 1994 om at anmode Kommissionen om at foretage kontrolundersøgelser inden for Fællesskabets område i henhold til artikel 8, stk. 3, i protokol nr. 23 til EØS-aftalen, såvel som de beslutninger, som Kommissionen i henhold til artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 17 traf om faktisk at foretage undersøgelser.

123 Som svar på et andet spørgsmål fra Retten har Kommissionen præciseret, at de dokumenter, som den modtog fra EFTA-Tilsynsmyndigheden, blev indført i den administrative sagsakt og findes på s. 1-350 i sagsakten under overskriften »Interne dokumenter, ikke aktindsigt«. Det er imidlertid ubestridt, at Dalmine, ligesom de

andre modtagere af meddelelsen af klagepunkter, fik aktindsigt i Kommissionens administrative sagsakt mellem den 11. februar og den 20. april 1999. Virksomheden kunne følgelig konstatere, at der fandtes 350 sider interne dokumenter, som Kommissionen nægtede at give virksomheden aktindsigt i, og den omstændighed, at virksomheden ikke begærede en kontrol af deres interne karakter, kan derfor ikke forklares med, at den var uvidende om deres eksistens.

124 Den omstændighed, at disse dokumenter er EFTA-Tilsynsmyndighedens dokumenter, der senere blev oversendt til Kommissionen, og ikke Kommissionens interne dokumenter, således som Dalmine kunne formode før modtagelsen af skrivelsen af 11. maj 1999, er i den forbindelse uden betydning ved undersøgelsen af det her omhandlede anbringende. Det fremgår således af ordlyden af fodnote 19 til meddelelsen om aktindsigt, at interne dokumenter, der er modtaget fra andre offentlige myndigheder — såvel myndigheder inden for Fællesskabet som fra tredjelande — skal have den samme beskyttelse som Kommissionens interne dokumenter.

125 Det skal under alle omstændigheder bemærkes, at Retten som led i en foranstaltning til sagens tilrettelæggelse har anmodet Kommissionen om at fremlægge en liste med angivelse af indholdet af s. 1-350 i dens administrative sagsakt. Det fremgår herved af denne liste, at alle de pågældende dokumenter utvivlsomt er interne dokumenter, og den omstændighed, at høringskonsulenten ikke foretog en kontrol, kan derfor under alle omstændigheder ikke have påvirket Dalmines mulighed for at varetage sine interesser og kan følgelig ikke have tilsidesat virksomhedens ret til kontradiktion.

126 Hvad endelig angår Dalmines klagepunkt om, at virksomheden ikke kunne identificere de belastende dokumenter, der var tilvejebragt ved kontrolundersøgelserne, er det tilstrækkeligt at minde om, at Dalmine fik aktindsigt i hele den administrative sagsakt. Eftersom lovligheden af kontrolundersøgelserne ikke længere kan anfægtes (jf. præmis 103-114 ovenfor), har den vanskelighed, som Dalmine her nævner — hvis den ellers kan formodes at have foreligget — ikke kunnet påvirke virksomhedens ret til kontradiktion. Bortset fra spørgsmålet om, hvorvidt de pågældende dokumenter blev fremskaffet lovligt, har Dalmine i øvrigt ikke anført, hvordan fremgangsmåden for tilvejebringelse af dokumenterne har kunnet påvirke virksomhedens rettigheder.

127 I lyset af det ovenfor anførte må det her omhandlede anbringende forkastes.

2. *Anbringenderne vedrørende realiteten*

*De overflødige betragtninger i den anfægtede beslutning*

Parternes argumenter

128 Dalmine kritiserer den af Kommissionen valgte fremgangsmåde, hvorefter den i den anfægtede beslutning anførte visse omstændigheder, der ganske vist ikke vedrører de fastslåede overtrædelser, men potentielt kan være til skade for virksomheden. Den minder om, at konstateringerne vedrørende karteller rettet mod markederne uden for Fællesskabet samt vedrørende fastsættelse af priserne (den anfægtede beslutnings betragtning 54-61, 70-77, 121 og 122) ikke blev anført med henblik på overtrædelserne, der omhandles i den anfægtede beslutnings artikel 1 og 2. Disse betragtninger er derfor overflødige for den anfægtede beslutning. Dalmine frygter, at disse konstateringer senere vil kunne bruges som grundlag for erstatningssøgsmål fra udenforstående virksomheder.

129 Dalmine bemærker, at virksomheden i svaret på meddelelsen af klagepunkter og under retsmødet anmodede Kommissionen om i den anfægtede beslutning at udelade enhver omtale af andre faktiske omstændigheder end dem, der udgjorde de angivne overtrædelser. Med denne anmodning ville Dalmine beskytte sig mod krav fra tredjemænd. Kommissionen besvarede den ikke.

130 Til støtte for disse klagepunkter har Dalmine henvist til hensynet til tjenestehemmeligheder, der beskyttes i artikel 287 EF såvel som i artikel 20, stk. 2, i forordning nr. 17, og som pålægger Kommissionen at overholde en egentlig »tjenstlig tavshedspligt« (jf. forslag til afgørelse fra generaladvokat Lenz i forbindelse med Domstolens dom af 24.6.1986, sag 53/85, AKZO Chemie mod Kommissionen, Sml. s. 1965, på s. 1966 og s. 1977).

131 Dalmine har endvidere understreget, at Kommissionen kun er forpligtet til at offentliggøre »beslutningens væsentligste indhold« og »skal [tage] hensyn til virksomhedernes berettigede interesse i beskyttelse af forretningshemmeligheder« (artikel 21, stk. 2, i forordning nr. 17). Efter virksomhedens opfattelse er det »væsentligste« i en beslutning på konkurrenceområdet, ud over den dispositive del, de væsentligste grunde, som Kommissionen har støttet sig på. Derimod må der ikke ske offentliggørelse af påstande, der er uden relevans for konstateringen af overtrædelserne af artikel 81, stk. 1, EF. Dalmine anmoder Retten om at annullere de irrelevante konstateringer og om at drage de fornødne konsekvenser heraf med hensyn til den anfægtede beslutnings gyldighed.

132 Kommissionen har oplyst, at den på tidspunktet for indgivelsen af sit svarskrift stadig overvejede begæringerne om fortrolig behandling af visse oplysninger i den anfægtede beslutning med henblik på dennes senere offentliggørelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. Dalmine havde således mulighed for at anmode om, at visse afsnit i den nævnte beslutning ikke blev offentliggjort.

133 Kommissionen afviser påstanden om, at den anfægtede beslutning indeholder oplysninger, hvis offentliggørelse vil kunne udsætte Dalmine for erstatningssøgsmål fra tredjemænd. Den omstændighed, at visse former for praksis ikke er blevet betragtet som en overtrædelse af artikel 81, stk. 1, EF, kan ikke være til skade for sagsøgeren.

Rettens bemærkninger

134 Det er tilstrækkeligt at fastslå, at der ikke findes nogen retsregel, på grundlag af hvilken adressaten for en beslutning under et annullationssøgsmål i medfør af artikel 230 EF kan anfægte nogle af beslutningens grunde, medmindre disse grunde har bindende retsvirkninger, som kan berøre adressatens interesser (jf. i denne retning Rettens dom af 22.3.2000, forenede sager T-125/97 og T-127/97, Coca-Cola mod Kommissionen, Sml. II, s. 1733, præmis 77 og 80-85). En beslutnings grunde er principielt ikke egnet til at fremkalde sådanne virkninger. I den foreliggende sag har sagsøgeren ikke påvist, hvorledes de anfægtede grunde kan have virkninger, der kan ændre sagsøgerens retsstilling.

135 Det følger af det anførte, at dette anbringende ikke kan tiltrædes.

*Overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1 (Europa-Japan-klubben)*

136 Dalmine bestrider ikke, at der fandtes en aftale mellem adressaterne for den anfægtede beslutning, men anfører, at den ikke vedrørte hjemmemarkederne i Fællesskabet, og at den derfor ikke er omfattet af forbuddet i henhold til artikel 81, stk. 1, EF. Virksomheden har i den forbindelse fremført to typer af anbringender.

Anbringenderne vedrørende analysen af det relevante marked og af den adfærd, som adressaterne for den anfægtede beslutning fulgte på dette marked

— Parternes argumenter

137 Dalmine har anført, at den anfægtede beslutning ikke er i overensstemmelse med begrundelseskravet i henhold til artikel 253 EF, og at den er behæftet med en fejl i

forbindelse med anvendelsen af artikel 81 EF. Virksomheden bemærker nærmere, at eftersom Kommissionen ikke havde foretaget en grundig analyse af det relevante marked, var den ikke i stand til at bedømme, om betingelserne for anvendelse af artikel 81, stk. 1, EF var opfyldt, hvorfor den har tilsidesat denne bestemmelse.

138 Dalmine kritiserer konstateringerne vedrørende en foreliggende gensidig respekt for de respektive hjemmemarkeder for producenterne af sømløse rør. Virksomheden minder om, at de påtalte overtrædelser alene vedrører to produkttyper: OCTG-rør med standardgevind og projektledningsrør. Kommissionen har imidlertid ikke angivet data vedrørende disse produkter med henblik på at kontrollere, om betingelserne for anvendelse af artikel 81, stk. 1, EF, hvorefter der skal foreligge en begrænsning for konkurrencen, og samhandelen mellem medlemsstater skal være påvirket, var opfyldt. Den støttede sig således på data vedrørende langt større produktudsnit (jf. f.eks. bilag 1, 3 og 4 til den anfægtede beslutning). Kommissionen kom dermed til den konklusion, at de nationale stålrørsproducenter havde en dominerende stilling på deres respektive hjemmemarkeder.

139 Efter Dalmines opfattelse ville Kommissionen være nået til en helt anden konklusion, såfremt den havde holdt sig til en undersøgelse af situationen på markedet for de relevante produkter. Således solgte sagsøgeren kun en ubetydelig mængde OCTG-rør med standardgevind på det italienske marked, modsat det indtryk, som oversigten i den anfægtede beslutnings betragtning 68 kunne give, hvorimod langt større mængder af dette produkt blev solgt i Italien af andre producenter, der var adressater for den anfægtede beslutning. Sagsøgeren fastholder, at den af Kommissionen påståede dominans kun vedrører salgene af rør med specialgevind til de nationale olieselskaber.

140 Sagsøgeren minder om, at Biasizzos erklæringer ikke er troværdige som belastende elementer af de i præmis 78 ovenfor anførte grunde. Hertil kommer, at disse erklæringer alene har kunnet vedrøre salgene af OCTG-rør, idet ledningsrør ikke var omfattet af hans forretningsmæssige aktiviteter i den periode, hvorunder overtrædelsen blev begået. Eftersom hovedparten af salgene af OCTG-rør til selskabet

Agip vedrørte produkter med specialgevind, vedrører disse erklæringer kun en lille del af salgene af et af de pågældende produkter. I øvrigt er de nævnte erklæringer i modstrid med de oplysninger, der er indeholdt i bilagene til den anfægtede beslutning.

141 Med hensyn til salgene af ledningsrør på det italienske marked antager Dalmine, at virksomheden står stærkere end de konkurrenter, der modtog den anfægtede beslutning. Imidlertid udgør projektledningsrør kun en lille del af de ledningsrør, der sælges på det italienske marked. Dalmine minder i øvrigt om, at virksomheden under den pågældende periode solgte betydelige mængder projektledningsrør på det britiske marked og i mindre omfang i Tyskland og i Frankrig. Den kritiserer endvidere Kommissionen for ikke at have taget hensyn til den omstændighed, at svejsede stålrør til visse anvendelser kan erstatte projektledningsrør. Som følge af indførslerne af OCTG-rør og ledningsrør fra andre tredjelande end Japan er Dalmines økonomiske vægt på det italienske marked endelig blevet væsentligt mindre.

142 Kommissionen har heroverfor anført, at den vurderede indvirkningen af det omtvistede kartel på fællesskabsniveau.

143 Oversigten i den anfægtede beslutnings betragtning 68 viser, at opdelingen af de nationale markeder blev respekteret for de relevante produkter. Disse oplysninger bekræftes af de erklæringer, som Vallourec og Dalmines ledende medarbejdere afgav for anklagemyndigheden i Bergamo. For de sidstnævntes vedkommende afviser Kommissionen sagsøgerens kritik med hensyn til troværdigheden af Biasizzos erklæringer.

144 Vedrørende situationen på det italienske marked har Kommissionen mindet om, at de årlige salg af OCTG-rør med standardgevind og projektledningsrør, som Dalmine foretog mellem 1990 og 1995, i gennemsnit udgjorde 13 506 tons om året (Dalmines

svar på en anmodning fra Kommissionen i medfør af artikel 11 i forordning nr. 17). Inden for den samme periode udgjorde de samlede salg på dette marked, som blev opnået af de otte virksomheder, der deltog i aftalen, 14 869 tons (jf. bilag 2 til den anfægtede beslutning, idet mængden af gevindskårne OCTG-rør med standardgevind, der blev leveret i Italien, nemlig 1 514 tons, sammenlægges med mængden af projektledningsrør, der ligeledes blev leveret i Italien, nemlig 13 355 tons). Følgelig havde Dalmine inden for den pågældende periode 91% af det italienske marked for de relevante produkter.

Rettens bemærkninger

145 For så vidt angår den påståede tilsidesættelse af artikel 253 EF følger det af fast retspraksis, at begrundelseskravet skal fastlægges i lyset af den konkrete sags omstændigheder, navnlig indholdet af den pågældende retsakt, indholdet af de anførte grunde samt den interesse, som retsaktens adressater og andre, der må anses for umiddelbart og individuelt berørt af retsakten, kan have i begrundelsen (jf. f.eks. Domstolens dom af 29.2.1996, sag C-56/93, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 723, præmis 86, og af 2.4.1998, sag C-367/95 P, Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, Sml. I, s. 1719, præmis 63). Det er således tilstrækkeligt, at Kommissionen i sine beslutninger redegør for de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der er af væsentlig betydning, som led i beslutningernes opbygning (jf. i denne retning Rettens dom af 17.7.1998, sag T-111/96, ITT Promedia mod Kommissionen, Sml. II, s. 2937, præmis 131).

146 Det må i lyset af den i den foregående præmis nævnte retspraksis fastslås, at klagepunkter, hvormed overflødige betragtninger i en kommissionsbeslutning anfægtes, uden videre må afvises som irrelevante, da de ikke kan føre til annullation af denne retsakt (jf. analogt Domstolens dom af 8.5.2003, sag C-122/01 P, T. Port mod Kommissionen, Sml. I, s. 4261, præmis 17; jf. ligeledes præmis 134 ovenfor).

147 Der skal i denne forbindelse mindes om, at det ikke påhviler Kommissionen at påvise en skadelig virkning for konkurrencen for at kunne bevise en overtrædelse af artikel 81 EF, når den har godtgjort, at der foreligger en aftale eller en samordnet praksis, der har til formål at begrænse konkurrencen (Rettens dom af 6.4.1995, sag T-143/89, Ferriere Nord mod Kommissionen, Sml. II, s. 917, præmis 30 ff., og af 11.3.1999, sag T-141/94, Thyssen Stahl mod Kommissionen, Sml. II, s. 347, præmis 277).

148 Det bemærkes, at Kommissionen i den foreliggende sag i det væsentlige har støttet sig på det konkurrencebegrænsende formål med aftalen om opdeling af markederne, herunder det tyske, britiske, franske og italienske marked, som begrundelse for at fastslå, at den i den anfægtede beslutnings artikel 1 angivne overtrædelse forelå, og at den har fremlagt dokumentbeviser til støtte herfor (jf. navnlig den anfægtede beslutnings betragtning 62-67 samt dommen i sagen JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, præmis 111 ovenfor, præmis 173-337).

149 Det følger af det anførte, at den anfægtede beslutnings betragtning 68, som vedrører virkningerne af den nævnte aftale, er en alternativ og dermed overflødig begrundelse inden for den generelle struktur af den del af den anfægtede beslutnings betragtninger, der vedrører eksistensen af overtrædelsen i henhold til beslutningens artikel 1. Selv om det antages, at Dalmine måtte kunne bevise, at denne alternative begrundelse er utilstrækkelig, ville der derfor ikke være anledning til at annullere den anfægtede beslutnings artikel 1, hvis det konkurrencestridige formål godtgøres i fornødent omfang i den foreliggende sag (jf. præmis 152 nedenfor). Følgelig er anbringendet om en manglende begrundelse på dette punkt irrelevant og skal derfor forkastes.

150 For så vidt som Dalmine gør gældende, at de faktiske omstændigheder, der er lagt til grund i den anfægtede beslutning, ikke udgør en overtrædelse af artikel 81 EF, må det i øvrigt konstateres, at de til støtte for dette klagepunkt fremførte argumenter i det væsentlige vedrører det forhold, at den påtalte aftale angiveligt ikke har haft praktiske virkninger, idet aftalen specielt vedrører OCTG-rør med standardgevind og projektledningsrør.

151 Eftersom Kommissionen ikke er forpligtet til at påvise en skadelig virkning for konkurrencen for at kunne bevise en overtrædelse af artikel 81 EF, når den har godtgjort, at der foreligger en aftale, som har til formål at begrænse konkurrencen (jf. præmis 147 ovenfor og den deri nævnte retspraksis), og idet den i det væsentlige har støttet sig på det konkurrencestridige formål med aftalen om markedsopdeling, må det på ny fastslås, at Dalmines argumenter vedrørende aftalens virkninger er irrelevante i den foreliggende sammenhæng.

152 Imidlertid har Dalmine også anfægtet bevisværdien af Biasizzos erklæringer og herved navnlig anført, at den, der afgav dem, hovedsageligt varetog salget af OCTG-rør og ikke projektledningsrør. Det er i den forbindelse tilstrækkeligt at konstatere, at Kommissionen i den anfægtede beslutning har baseret sig på en række beviser vedrørende den påtalte aftales formål, hvis relevans Dalmine ikke anfægter, navnlig på Verlucas kortfattede, men klare erklæringer, og ikke kun på det bevis, hvis bevisværdi kritiseres af Dalmine. Selv om kritikken er berettiget, kan den derfor ikke i sig selv føre til annullation af den anfægtede beslutning.

153 Det bemærkes under alle omstændigheder, at Biasizzos vidneforklaring bestyrkes af andre vidneforklaringer, som blev afgivet af Biasizzos kollegaer, og som findes i Kommissionens sagsakt og er påberåbt af denne for Retten, men som ikke citeres i den anfægtede beslutning. Det fremgår især af Jachias vidneforklaring af 5. juni 1995, der er gengivet på s. 8220b S6 i Kommissionens sagsakt, at der fandtes en aftale »om at respektere de områder, der tilhørte de forskellige erhvervsdrivende«, og af Cioccas erklæring af 8. juni 1995, der er gengivet på s. 8220b S3 i Kommissionens sagsakt, at et »fabrikantkartel arbejder på verdensplan«.

154 Hertil kommer — og uden at det er nødvendigt at tage stilling til det mellem parterne omtvistede spørgsmål om, inden for hvilken præcis periode Biasizzo havde ansvaret for salget af de to produkter, der er omhandlet i den anfægtede beslutning — at det i sagen er ubestridt, at han var ansvarlig for de salg af OCTG-rør, som Dalmine gennemførte i en væsentlig del af overtrædelsesperioden, såvel som for salgene af projektledningsrør i hvert fald i flere måneder inden for denne periode, således at han havde et direkte kendskab til de omstændigheder, han beskrev.

155 Det må herom konkluderes, at Biasizzos vidneforklaring er troværdig, navnlig i det omfang den bestyrker Verlucas erklæringer vedrørende eksistensen af aftalen om opdeling af hjemmemarkederne som beskrevet af denne (jf. i den forbindelse dommen i sagen JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, præmis 111 ovenfor, præmis 309 ff.).

156 Det bemærkes endelig, at for så vidt som Dalmine bestrider, at markedsopdelingsaftalen, der er påtalt i den anfægtede beslutnings artikel 1, har påvirket samhandelen mellem medlemsstaterne, skal der mindes om, at for at en vedtagelse, aftale eller samordnet praksis kan antages at påvirke handelen mellem medlemsstater, skal det på grundlag af en flerhed af objektive, retlige eller faktiske omstændigheder med tilstrækkelig sandsynlighed kunne forudses, at den kan udøve en direkte eller indirekte, aktuel eller potentiel indflydelse på handelen mellem medlemsstater (jf. navnlig Rettens dom af 28.2.2002, sag T-395/94, Atlantic Container Line m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 875, præmis 79 og 90). Følgelig er Kommissionen ikke forpligtet til at påvise, at der reelt foreligger en sådan påvirkning af handelen, idet en potentiel indflydelse er tilstrækkelig (jf. i denne retning dommen i sagen Atlantic Container Line m.fl. mod Kommissionen, præmis 90), men denne aktuelle eller potentielle indflydelse ikke være ubetydelig (Domstolens dom af 25.10.2001, sag C-475/99, Ambulanz Glöckner, Sml. II, s. 8089, præmis 48).

157 En aftale, der har til formål at opdele de nationale markeder i Fællesskabet, således som den aftale, der er påtalt i den anfægtede beslutnings artikel 1, har nødvendigvis den potentielle virkning — der konkretiseres ved aftalens gennemførelse — at begrænse omfanget af samhandelen inden for Fællesskabet. Det er følgelig klart, at denne betingelse var opfyldt i forbindelse med overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1.

158 I lyset af det ovenfor anførte må samtlige de anbringender og argumenter forkastes, som Dalmine har fremført vedrørende analysen af det marked, der er berørt af overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1.

Dalmines deltagelse i overtrædelsen

— Parternes argumenter

159 Dalmine har gjort gældende, at virksomhedens deltagelse i overtrædelsen, der omhandles i den anfægtede beslutnings artikel 1, ikke har haft nogen mærkbar virkning på konkurrencen. Sagsøgeren gør under henvisning til sin beskedne stilling på det italienske marked for OCTG-standardrør og projektledningsrør gældende, at virksomheden ikke kunne spille rollen som hovedmand for fabrikanterne af sømløse stålrør. Virksomheden har endvidere forklaret, at den ikke overholdt reglerne for det pågældende kartel, og at den af de andre producenter blev opfattet som udisciplineret. I betragtning af omstændighederne på markedet og det forhold, at der ikke fandtes nogen sanktionsmekanisme til at sikre overholdelsen af kartellet, gjorde dette ikke indgreb i interesserne for de virksomheder, der konkurrerede med eller var kunder for modtagerne af den anfægtede beslutning. Dalmine beskylder Kommissionen for ikke at have taget hensyn til disse forhold og for ikke at have sondret mellem virksomhedens situation og situationen for de andre virksomheder, der modtog den anfægtede beslutning.

160 Ifølge Kommissionen er Dalmines opfattelse ugrundet. Med henblik på at afgøre, om virksomheder har overtrådt artikel 81, stk. 1, EF, er det eneste relevante spørgsmål, om deres adfærd på markedet er resultatet af en enighed.

— Rettens bemærkninger

161 Det skal på ny bemærkes, at Kommissionen har lagt vægt på det restriktive formål med den markedsopdelingsaftale, som Dalmine deltog i, hvorfor de eventuelt manglende beviser for de konkurrencebegrænsende virkninger af Dalmines individuelle adfærd er uden betydning for konstateringen af, at der for virk-

somhedens vedkommende foreligger den overtrædelse, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 1 (jf. i denne retning Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 1085-1088, samt præmis 147 ovenfor og den deri nævnte retspraksis). Endvidere har Kommissionen primært påberåbt sig dokumentbeviser, navnlig i den anfægtede beslutnings betragtning 62-67, som bevis for, at Dalmine deltog i den nævnte overtrædelse (jf. ligeledes præmis 152 ovenfor).

162 Vedrørende Dalmines påstand om, at virksomheden i praksis havde bevaret sin handlefrihed, skal der mindes om, at det følger af fast retspraksis, at når en virksomhed deltager i møder med andre virksomheder, og den ikke klart tager afstand fra mødernes indhold, hvorved den giver de andre deltagere det indtryk, at den deltager i det kartel, der er resultatet af de nævnte møder, og at den vil rette sig efter det, kan den anses for at deltage i det pågældende kartel (Rettens dom af 17.12.1991, sag T-7/89, Hercules Chemicals mod Kommissionen, Sml. II, s. 1711, præmis 232, af 10.3.1992, sag T-12/89, Solvay mod Kommissionen, Sml. II, s. 907, præmis 98, af 6.4.1995, sag T-141/89, Tréfileurope mod Kommissionen, Sml. II, s. 791, præmis 85 og 86, og Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 1353).

163 Det følger af det ovenfor anførte, at det her omhandlede anbringende ikke kan tiltrædes. Følgelig må påstanden om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 1 forkastes.

*Overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 2*

Bestemmelserne i leveringskontrakten mellem Corus og Dalmine

— Parternes argumenter

164 Dalmine afviser Kommissionens vurderinger vedrørende den ulovlige karakter af visse bestemmelser i leveringskontrakten med Corus. I den anfægtede beslutnings

betragtning 153 synes Kommissionen at have givet udtryk for, at selv om kontrakterne om leverancer til Corus ikke var foranstaltninger til gennemførelse af de grundlæggende regler, som vedrørte respekten for hjemmemarkederne og var fastlagt inden for rammerne af Europa-Japan-klubben, var visse af deres bestemmelser under alle omstændigheder forbudt efter artikel 81, stk. 1, EF.

165 For det første bestrider virksomheden den juridiske bedømmelse, der er blevet foretaget af bestemmelserne vedrørende fastlæggelsen af de mængder varer, der blev solgt til Corus.

166 I den anfægtede beslutnings betragtning 153 udtaler Kommissionen, at »ved at fastlægge leverancerne [af glatte rør] til [Corus] som procentvise i stedet for faste mængder forpligtede Vallourec, [Mannesmann] og Dalmine sig til at levere mængder, der ikke var bestemt på forhånd, til en konkurrent«, hvilket sagsøgeren bestrider.

167 Dalmine har anført, at eftersom Corus' behov svingede uforudsigeligt med udviklingen i efterspørgslen, kunne Corus ikke påtage sig den risiko at forpligte sig for en periode på fem år til at købe en fast årlig mængde af glatte rør.

168 I øvrigt afviser Dalmine at have forpligtet sig til at levere Corus ubestemte mængder af glatte rør. Det bestemmes således i leveringskontraktens artikel 4, hvorledes disse mængder var fastsat af parterne. Det fastsættes således i den nævnte bestemmelse:

»For enhver konkret ordre for kalendermåneden skal [Corus] hver måned bekræfte den ønskede tonnage tre måneder forud (f.eks. skal den ultimo januar bekræfte tonnagen for april). [Corus] skal i den forbindelse fastlægge specifikationerne

vedrørende bestillingen af den månedlige tonnage to måneder forud (f.eks. skal den ultimo februar bekræfte specifikationerne for bestillingen for april). Ændringer vedrørende bestillingens specifikationer vil kunne accepteres af Dalmine indtil 10 dage før kalendermåneden for produktionen. Senere ændringer vil kun kunne foretages efter udløbet af denne frist i henhold til skriftlig aftale derom mellem parterne.«

169 Det angives endvidere i denne bestemmelse:

»Der skal hver måned afholdes formelle møder om de operationelle og tekniske forbindelser mellem [Corus] og Dalmine med henblik på at sikre regelmæssige leverancer og med henblik på at opstille et program for de forventede leverancer (mindst tre måneder forud).«

170 Dalmine bestrider, at virksomheden dermed gav afkald på at få fordel af en eventuel stigning i efterspørgslen efter gevindskårne rør, mod at få tildelt en andel af leverancerne til Corus af glatte rør.

171 For det første havde virksomheden ikke adgang til markedet for gevindskårne rør, dels fordi VAM-gevindteknikken kontrolleres af Vallourec, dels fordi virksomhedens produktion af rør med standardgevind er ganske lille. Dalmine finder derfor, at virksomheden ikke kan kritiseres for ikke at konkurrere med Corus på det britiske marked for rør med specialgevind, da den under alle omstændigheder ikke er til stede på dette marked.

172 For det andet har Dalmine forkastet påstanden i den anfægtede beslutnings betragtning 153 om, at virksomheden ikke ville have forpligtet sig side om side med Mannesmann til at levere ubestemte mængder af glatte rør til Corus, hvis den i øvrigt ikke til gengæld havde haft sikkerhed for, at sidstnævnte virksomhed ikke ville

drage fordel heraf til at forøge sine markedsandele for rør med gevind. Ifølge den anfægtede beslutning kom denne sikkerhed til udtryk derved, at sagsøgeren havde adgang til at opsige kontrakten i tilfælde af regnskabsmæssige tab [jf. artikel 9, litra c), i leveringskontrakten mellem Dalmine og Corus]. Dalmine bestrider denne fortolkning. Opsigelsesklausulen vedrører ikke den situation, hvor der opstår tab som følge af, at det ikke er muligt direkte at drage fordel af en øget efterspørgsel efter rør med gevind. Den vedrører tværtimod den situation, hvor de opståede tab skyldes et langvarigt fald i efterspørgslen efter disse produkter og som følge heraf i Corus' forbrug af glatte rør.

173 For det andet bestrider Dalmine den af Kommissionen fremførte fortolkning vedrørende fastsættelsen af kontraktprisen. Ifølge den anfægtede beslutning (betragtning 153) var Corus forpligtet til at oplyse Mannesmann og Dalmine om priserne og om de solgte mængder af gevindskårne rør, uanset at dette var fortrolige oplysninger. Endvidere kritiserer den anfægtede beslutning det forhold, at prisen på de glatte rør afhang af den pris, som Corus solgte dem til efter at have forsynet dem med gevind.

174 Disse vurderinger er uden grundlag og er mangelfuldt begrundede. Vedrørende den påståede udveksling af fortrolige oplysninger har Dalmine nærmere anført, at Corus ikke gav den oplysning om salgsprisen på de gevindskårne rør, som den forhandlede. Det er rigtigt, at denne pris var en af de oplysninger, der indgik i den matematiske formel for beregningen af den pris, som Corus betalte for de glatte rør. Det var imidlertid Corus, der var ansvarlig for denne beregning, og Dalmine havde kun kendskab til slutresultatet heraf. Dalmine minder om, at hvis der ikke var enighed om den således beregnede pris, kunne virksomheden henvende sig til en uafhængig tredjemand. Ved hjælp af denne mekanisme var det således muligt at beskytte fortroligheden af de af Corus anvendte priser.

175 Kommissionen har forsvaret sin analyse vedrørende den konkurrencebegrænsende karakter af den i kontrakten fastsatte mekanisme for fastsættelsen af de solgte varemængder.

176 Vedrørende gyldigheden af bestemmelsen om fastsættelsen af kontraktprisen har Kommissionen understreget, at efter den vedtagne formel afhang priserne for de glatte rør af priserne for de gevindskårne rør. Følgelig havde Vallourec, Mannesmann og Dalmine ingen interesse i at konkurrere med Corus på priserne for gevindskårne rør i Det Forenede Kongerige.

177 Kommissionen har erklæret at være overbevist om, at formlen for beregningen af prisen på de glatte rør, som er nævnt i artikel 6 i den pågældende leveringskontrakt, inddrog oplysninger, som konkurrerende virksomheder ikke måtte udveksle indbyrdes.

— Rettens bemærkninger

178 Formålet med og virkningen af de tre leveringskontrakter beskrives af Kommissionen i den anfægtede beslutnings betragtning 111 på følgende måde:

»Formålet med disse kontrakter var at levere glatte rør til den førende virksomhed på Nordsø-markedet for OCTG-rør og at bevare en lokal producent i Det Forenede Kongerige for at sikre, at de såkaldte [»grundlæggende regler«] blev respekteret inden for Europa-Japan-klubben. Kontrakterne tilsigtede og medførte hovedsagelig, at alle [Corus'] behov (fra 1994 Vallourecs behov) blev dækket ved leverancer fordelt mellem dens konkurrenter [Mannesmann], Vallourec og Dalmine. Kontrakterne betød, at købspriserne for glatte rør kom til at afhænge af priserne på [Corus'] gevindskårne rør. De begrænsede også [Corus'] (fra februar 1994 Vallourecs) forsyningsfrihed og forpligtede den til at meddele konkurrenterne sine salgspriser og afsatte mængder. Desuden forpligtede [Mannesmann], Vallourec (indtil februar 1994) og Dalmine sig til at levere mængder, der ikke var fastlagt på forhånd, til en konkurrent ([Corus], og dernæst Vallourec fra marts 1994).«

179 Indholdet af de leveringskontrakter, der er fremlagt for Retten, navnlig den kontrakt, som Dalmine indgik med Corus den 4. december 1991, bekræfter i det væsentlige de faktiske oplysninger, der er angivet i betragtning 111 til den anfægtede beslutning samt i dens betragtning 78-82 og 153. Tilsammen fordeler disse kontrakter, i det mindste fra den 9. august 1993, Corus' behov for glatte rør mellem de tre andre europæiske producenter (40% for Vallourec, 30% for Dalmine og 30% for Mannesmann). Endvidere fastlægger hver af disse kontrakter den pris, som Corus betalte for de glatte rør, ved hjælp af en matematisk formel, der tager hensyn til den pris, som Corus opnåede for sine rør med gevind.

180 Det følger af disse konstateringer, at formålet og/eller i hvert fald virkningen af leveringskontrakterne var, at en fordeling af den fortjeneste, der kunne opnås på det britiske marked ved salget af gevindskårne rør, blev sat i stedet for konkurrencen, i det mindste for de fire europæiske producenters vedkommende (jf. analogt, for så vidt angår former for samordnet praksis, Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 3150).

181 Ved hver af leveringskontrakterne pålagde Corus sine tre fællesskabskonkurrenter sådanne forpligtelser, at enhver effektiv konkurrence fra deres side på virksomhedens hjemmemarked blev udelukket, hvilket skete på bekostning af virksomhedens forsyningsfrihed. Disse tre virksomheders salg af glatte rør ville nemlig blive mindre, hvis Corus' salg af gevindskårne rør skulle falde. Endvidere ville fortjenstmarginen ved salgene af glatte rør, som de tre leverandører havde forpligtet sig til at foretage, også blive indskrænket i den situation, hvor Corus opnåede en lavere pris for sine gevindskårne rør, og kunne endog blive forvandlet til et tab. Under disse omstændigheder var det i praksis utænkeligt, at disse tre producenter ville forsøge at konkurrere effektivt med Corus på det britiske marked for rør med gevind, især hvad angår priserne (jf. den anfægtede beslutnings betragtning 153).

182 Ved at indvilge i at indgå sådanne kontrakter sikrede hver af Corus' tre fællesskabskonkurrenter sig omvendt en indirekte andel af sidstnævntes hjemmemarked såvel som en del af den fortjeneste, der blev opnået her. For at opnå disse fordele gav de reelt afkald på muligheden for at sælge rør med gevind på det britiske

marked, og — i hvert fald fra underskrivelsen af den tredje kontrakt den 9. august 1993, hvorved de resterende 30% blev tildelt Mannesmann — på muligheden for at levere en større del af de glatte rør, der blev købt af Corus, end den, som hver af dem i forvejen var blevet tildelt.

183 Endvidere accepterede Corus' konkurrenter den byrdefulde, og dermed kommercielt unormale forpligtelse til at levere virksomheden rør i mængder, der ikke var fastlagt på forhånd på anden måde end ved henvisning til Corus' salg af rør med gevind. Denne forpligtelse forstærkede den gensidige afhængighed mellem disse producenter og Corus, for så vidt som producenterne som kontraktmæssigt forbundne leverandører afhang af den salgspolitik, som Corus førte. Dalmines argument om, at de mængder rør, der skulle leveres, var fastsat tre måneder forud, således som det fremgår af de nærmere bestemmelser i artikel 4 i den leveringskontrakt, som virksomheden havde indgået med Corus, er uden betydning, fordi denne bestemmelse ikke tillod Dalmine at begrænse de mængder glatte rør, der skulle leveres, idet disse udelukkende afhang af Corus' behov.

184 Selv om det antages, at Kommissionens analyse, der er gengivet i første led af den anfægtede beslutnings betragtning 153, vedrørende muligheden for at opsige kontrakten ikke er rigtig, vil dette ikke have nogen som helst indflydelse på den konkurrencestridige karakter af de kontrakter, der blev indgået af Corus og de tre andre fællesskabsproducenter, herunder bl.a. Dalmine. Det er derfor ikke nødvendigt at tage stilling til tvisten vedrørende denne biomstændighed af faktisk art under den foreliggende sag.

185 Det må fastslås, at såfremt leveringskontrakterne ikke havde eksisteret, ville de tre andre europæiske producenter end Corus normalt, når der ses bort fra de grundlæggende regler, have haft en reel eller i det mindste potentiel interesse i at konkurrere effektivt med Corus på det britiske marked for gevindskårne rør, såvel som i at konkurrere indbyrdes om leverancerne af glatte gør til Corus.

186 Med hensyn til Dalmines argumenter vedrørende de praktiske hindringer, der stillede sig i vejen for, at virksomheden foretog direkte salg af OCTG-rør med specialgevind og standardgevind på det britiske marked, bemærkes, at disse hindringer ikke er tilstrækkelige til at bevise, at virksomheden ikke på noget tidspunkt kunne have foretaget salg af dette produkt på det nævnte marked, hvis den leveringskontrakt ikke havde foreligget, som den indgik med Corus og senere med Vallourec. Antages det således, at vilkårene havde udviklet sig positivt på det britiske marked for OCTG-rør, kan det ikke udelukkes, at Dalmine kunne have opnået en licens, der gjorde det muligt for virksomheden at sælge rør med specialgevind på dette marked, eller at den kunne have forøget sin produktion af OCTG-rør med standardgevind for at sælge dem på dette marked. Det følger heraf, at med underskrivelsen af den omtvistede leveringskontrakt accepterede virksomheden reelt nogle grænser for sin forretningspolitik, således som det fremgår af undersøgelsen i præmis 182-185 ovenfor.

187 Det skal i den forbindelse endvidere bemærkes, at hver af kontrakterne blev indgået for en oprindelig varighed på fem år. Denne forholdsvis lange varighed bekræfter og bestyrker disse kontrakters konkurrencestridige karakter, navnlig for så vidt som Dalmine og Corus' to andre leverandører reelt gav afkald på direkte at kunne udnytte en eventuel vækst på det britiske marked for gevindskårne rør i denne periode.

188 Som anført af Kommissionen i den anfægtede beslutnings betragtning 111, indebar den i hver af de tre leveringskontrakter aftalte formel for fastsættelse af prisen på glatte rør i øvrigt en ulovlig udveksling af forretningsoplysninger (jf. den anfægtede beslutnings betragtning 153), der skal holdes fortrolige for ikke at gøre indgreb i de konkurrerende virksomheders selvstændige fastlæggelse af deres forretningspolitik (jf. i denne retning dommen i sagen Thyssen Stahl mod Kommissionen, præmis 403, og dom af 11.3.1999, sag T-151/94, British Steel mod Kommissionen, Sml. II, s. 629, præmis 383 ff.).

189 Dalmines argumentation om, at virksomheden ikke blev forsynet med fortrolige oplysninger om de mængder rør, Corus havde solgt, og om de priser, dennes kunder havde betalt, kan ikke fritage virksomheden for ansvar under de konkrete omstændigheder i denne sag.

190 Det er rigtigt, at Corus ikke som sådan meddelte de priser, som virksomheden opnåede for sine gevindskårne rør, til sine medkontrahenter. Udtalelsen i den anfægtede beslutnings betragtning 111 om, at leveringskontrakterne »forpligtede [Corus] til at meddele konkurrenterne sine salgspriser«, overdriver således rækkevidden af de kontraktmæssige forpligtelser på dette punkt. Kommissionen har imidlertid i den anfægtede beslutnings betragtning 153 og for Retten korrekt anført, at disse priser havde en matematisk forbindelse med den pris, der blev betalt for de glatte rør, således at de tre berørte leverandører modtog præcise oplysninger om retningen af, tidspunktet for og omfanget af ethvert udsving i priserne for de gevindskårne rør, der blev solgt af Corus.

191 Det må fastslås, at ikke alene er det i strid med artikel 81, stk. 1, EF, at disse oplysninger meddeles til konkurrenter, men karakteren af denne overtrædelse er endvidere i det væsentlige den samme, hvad enten det var selve priserne for de gevindskårne rør eller kun oplysninger om udsvingene heri, der var genstand for en sådan meddelelse. Under disse omstændigheder findes den i den foregående præmis påviste unøjagtighed at være uvæsentlig i den videre sammenhæng i forbindelse med overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 2, og den har følgelig ingen betydning for konstateringen af dennes eksistens.

192 I lyset af det ovenfor anførte må samtlige klagepunkter vedrørende bestemmelserne i den leveringskontrakt, som Dalmine indgik med Corus, forkastes.

Anbringenderne vedrørende eksistensen af et kartel og Dalmines deltagelse heri

— Parternes argumenter

193 Dalmine bestrider, at leveringskontrakterne med Corus er resultatet af et kartel. Virksomheden forklarer, at den indgik og derefter forlængede en leveringskontrakt

med Corus med det ene formål at forøge sine salg af glatte rør på det britiske marked. Dette er et fuldt ud legitimt forretningsmæssigt formål, som Kommissionen valgte at se bort fra, idet den nøjedes med at undersøge Corus' stilling på det pågældende marked (den anfægtede beslutnings betragtning 152).

194 Dalmine afviser den fortolkning af dokumenterne, som citeres i den anfægtede beslutnings betragtning 80, hvorved Kommissionen antyder, at kontrakterne om leveringer til Corus havde til formål at fastholde priserne på det britiske marked på et kunstigt højt niveau. De dokumenter, som Kommissionen støtter sig på, ligger forud for indgåelsen af leveringskontrakterne og omtaler blot nogle hypoteser. I virkeligheden fremgår det simpelthen af de pågældende dokumenter, at Vallourec i 1990 skønnede, at det ved at sikre de europæiske producenter en præferencebehandling på det britiske marked ville være muligt at holde priserne oppe på et højt niveau. Det fremgår ligeledes af disse dokumenter, at Corus ikke udelukkede muligheden for at få forsyninger fra selskabet UTM, fra Siderca og fra selskabet Tubos de Acero de México SA (jf. notatet vedrørende »mødet den 24.7.1990 med British Steel«).

195 Dalmine tager ligeledes afstand fra Kommissionens analyse vedrørende leveringsfristerne. Den af Corus krævede leveringsfrist på fem til seks uger havde kun kunnet overholdes af europæiske virksomheder, både på grund af transporten af de pågældende produkter og på grund af den tid, der krævedes til produktionen efter modtagelsen af en endelig ordre. Sagsøgeren har i den forbindelse mindet om, at Corus pålagde den at acceptere ændringer af ordrerne indtil ti dage før produktionsmåneden. På denne baggrund er det selvmodsigende, når Kommissionen anfører, at leveringsfristerne ikke var afgørende, og i øvrigt kritiserer producenterne for at have forpligtet sig til at levere ubestemte mængder af varer.

196 Dalmine har endvidere bestridt bevisværdien af disse beviser, navnlig de beviser, der nævnes i den anfægtede beslutning betragtnings 78 og 80. Kommissionen har fortolket de pågældende dokumenter forkert. De påberåbte interne dokument fra

Vallourec beviser på ingen måde, at de af Kommissionen hævdede forhold faktisk forelå, men indeholder blot hypoteser vedrørende følgerne af Corus' lukning af selskabets produktionsanlæg i Clydesdale. Disse dokumenter indeholder intet, der viser, at der forelå en aftale om opdeling af det britiske marked.

197 Dalmine har gjort gældende, at antagelsen om et kartel modsiges af den omstændighed, at Mannesmann indgik en leveringskontrakt med Corus tre år efter de drøftelser, der fandt sted i 1990 mellem sidstnævnte virksomhed og Vallourec, og som er grundlaget for Kommissionens antagelse om eksistensen af en ulovlig aftale.

198 Dalmine benægter at have deltaget i en aftale med de andre europæiske producenter om at dele de britiske marked, hvis det overhovedet kan antages, at en sådan aftale fandtes. Virksomheden minder om, at ifølge den anfægtede beslutning enedes Vallourec og Corus mellem 1990 og 1991 om, at sidstnævnte virksomhed skulle forbeholde fællesskabsproducenterne at levere til den (jf. den anfægtede beslutnings betragtning 110). Som det fremgår af den anfægtede beslutning, deltog sagsøgeren ikke i disse drøftelser, og Kommissionen kan derfor ikke beskylde den for at have deltaget i denne aftale. Følgelig kan Kommissionen ikke laste den for at have indgået en leveringskontrakt med Corus den 4. december 1991.

199 Dalmine understreger, at de beviser, der er påberåbt til støtte for Kommissionens opfattelse, udelukkende vedrører Vallourec og Corus (jf. den anfægtede beslutnings betragtning 78, 91, 110, 146 og 152). Dalmine mener ikke at have været i stand til at forsvare sig effektivt over for sådanne dokumenter, der udelukkende vedrører tredjemænd.

200 Dalmine bestrider endvidere Kommissionens antagelse om, at virksomheden senere tilsluttede sig den aftale, der var indgået mellem Vallourec og Corus, da denne sidstnævnte virksomhed overvejede at trække sig ud af markedet og at afstå sine

aktiviteter med fremstilling af sømløse rør. De i den anfægtede beslutnings betragtning 91 anførte dokumenter vedrører et møde mellem Corus, Mannesmann Vallourec og Dalmine, som fandt sted den 29. januar 1993. Disse drøftelser lå imidlertid forud for indgåelsen den 9. august 1993 af en leveringskontrakt mellem Mannesmann og Corus. Dalmine udleder af denne omstændighed, at der ikke fandtes nogen aftale mellem de europæiske producenter den 29. januar 1993. I øvrigt synes Kommissionen at kritisere sagsøgeren for at have samtykket i Vallourecs overtagelse af Corus' aktiviteter. Sagsøgeren understreger, at den stod helt uden for denne transaktion. Den har til gengæld anført, at den havde interesse i at bevare en afsætningsmulighed på det britiske marked, og at den med henblik herpå ønskede at fortsætte med at sælge glatte rør på det britiske marked efter Vallourecs overtagelse af Corus' aktiviteter.

201 Kommissionen havde endvidere set et indicium for et kartel i Vallourecs beslutning om, efter at virksomheden havde købt Corus' aktiviteter med fremstilling af sømløse rør, at forlænge de leveringskontrakter, som Corus tidligere havde indgået med Mannesmann og Dalmine, hvilket Dalmine afviser. Sagsøgeren har herved understreget, at der i den forbindelse var tale om et valg truffet af Vallourec, som Dalmine ikke kunne øve indflydelse på, og at parterne besluttede sig frit alt efter deres egne forretningsmæssige interesser.

202 Dalmine har endelig anført, at virkningerne på markedet af den leveringskontrakt, som virksomheden indgik med Corus, er ubetydelige. Af de ca. 20 400 tons glatte rør, som den solgte på det britiske marked, var kun 20% blevet viderebearbejdet til OCTG-rør med standardgevind (jf. bilag 2 til den anfægtede beslutning). Disse sidstnævnte udgjorde blot 3% af det britiske forbrug, 1,4% af forbruget i Fællesskabet og 0,08% af forbruget på verdensplan.

203 Kommissionen har afvist disse dokumenter. Der forelå efter dens opfattelse ingen legitime interesser hos Corus, der gjorde det nødvendigt at indgå de pågældende kontrakter.

204 Efter Kommissionens opfattelse indgik disse leveringskontrakter som et led i de grundlæggende regler om respekt for de nationale markeder, der var vedtaget inden for rammerne af Europa-Japan-klubben (den anfægtede beslutnings betragtning 146). Da Corus i 1990 delvis indstillede produktionen af visse sømløse rør, risikerede beskyttelsesordningen for Det Forenede Kongerige at falde væk. Corus og Vallourec havde nævnt dette problem i juli 1990 under deres forhandlinger vedrørende forlængelsen af den kontrakt, i henhold til hvilken Vallourec havde tildelt Corus en licens på benyttelsen af VAM-gevindteknikken.

205 Kommissionen mener at have ført fornødent bevis for, at der forelå et kartel mellem disse to virksomheder. Den henviser i den forbindelse til notatet med titlen »Mødet den 24.7.1990 med British Steel« fra Vallourec, der bl.a. er påberåbt i den anfægtede beslutnings betragtning 80. Vallourecs notat »Strategiske overvejelser«, der er nævnt i den samme betragtning, bestyrker ligeledes Kommissionens opfattelse.

206 Kommissionen forkaster argumentet om den tid, der forløb mellem på den ene side drøftelserne i 1990 mellem Vallourec og Corus og på den anden side underskrivelsen af kontrakten mellem sidstnævnte og Mannesmann den 9. august 1993. Efter Kommissionens opfattelse er der i sagen intet, der udelukker, at der fandtes et kartel før indgåelsen af leveringskontrakten med Mannesmann. Kommissionen understreger, at forbuddet i artikel 81, stk. 1, EF under alle omstændigheder finder anvendelse på enhver aftale uanset dens form. Den minder om, at den fuldt ud har godtgjort, at der forelå en aftale om respekt for hjemmemarkederne i forbindelse med overtrædelsen, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 1.

207 I øvrigt fremgår det klart af de beviser, der påberåbes i den anfægtede beslutnings betragtning 65, 67, 84 og 91, at de drøftelser, der fandt sted mellem Vallourec og Corus i 1990, og som vedrørte følgerne af, at sidstnævnte efterhånden ville trække sig ud af markedet og lukke sin fabrik i Clydesdale, havde nøje sammenhæng med aftalen om respekt for hjemmemarkederne.

208 Dalmine, som tilsluttede sig aftalen om respekt for hjemmemarkederne, havde udtalt, at problemerne som følge af omstruktureringen af Corus burde løses på europæisk plan, og havde fundet det belejligt at indgå en leveringskontrakt med Corus parallelt med de kontrakter, der var indgået af Vallourec og Mannesmann. Dalmine var klart vidende om den omstændighed, at indgåelsen af en sådan leveringskontrakt bidrog til at gennemføre aftalen om respekt for hjemmemarkederne og til at samordne virksomhedens aktiviteter med dens direkte konkurrenters virksomhed.

— Rettens bemærkninger

209 Det skal indledningsvis konstateres, at eftersom overtrædelsen, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 2, hviler på de konkurrencebegrænsninger, der er indeholdt i selve leveringskontrakterne med Corus, er betragtningerne vedrørende disse kontrakter, der er anført ovenfor i forbindelse med de foregående anbringender, tilstrækkelige til at bevise overtrædelsens eksistens.

210 Uanset hvad der var den reelle grad af samordning mellem de fire europæiske producenter, må det nemlig konstateres, at de hver især havde indgået en af de kontrakter, der udgør den påtalte overtrædelse, som begrænsede konkurrencen, og som indgår i overtrædelsen af artikel 81, stk. 1, EF, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 2. Selv om det anføres i den anfægtede beslutnings artikel 2, stk. 1, at leveringskontrakterne blev indgået »som led i den i artikel 1 nævnte overtrædelse«, fremgår det klart af ordlyden af den anfægtede beslutnings betragtning 111, at det er den omstændighed, at disse kontrakter blev indgået, der i sig selv udgør overtrædelsen, som er konstateret i artikel 2.

211 Selv om det antages, at Dalmine har været i stand til at påvise, at indgåelsen af virksomhedens forsyningskontrakt med Corus objektivt var i overensstemmelse med virksomhedens kommercielle interesser, afkræfter dette forhold følgelig på ingen

måde Kommissionens opfattelse, hvorefter denne aftale var ulovlig. Faktisk er konkurrencestridige former for praksis meget ofte i virksomhedernes individuelle kommercielle interesse, i det mindste på kort sigt. I lyset af disse konstateringer er det ikke nødvendigt at tage stilling til det mellem parterne omtvistede punkt vedrørende vigtigheden af leveringsfristerne for Corus, da den af Dalmine herom fremførte argumentation har til formål at påvise, at det fra Corus' synspunkt var kommercielt logisk at have tre europæiske leverandører.

212 Da der herefter er ført fornødent bevis for overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 2, er det heller ikke strengt nødvendigt at undersøge Kommissionens argumentation vedrørende samordningen mellem de fire europæiske producenter. Det er heller ikke nødvendigt i den forbindelse at undersøge Dalmines argumenter vedrørende den række indicier, der ligger uden for leveringskontrakterne, som Kommissionen har påberåbt sig som bevis for, at denne samordning forelå.

213 Det bemærkes imidlertid, at i det omfang graden af samordning, der bestod mellem de fire fællesskabsproducenter med hensyn til overtrædelsen i den anfægtede beslutnings artikel 2, er relevant for undersøgelsen af visse af de andre anbringender, der er gjort gældende i denne sag, skal den undersøges.

214 Det bemærkes i den forbindelse, at former for adfærd, der er en del af en samlet plan og forfølger et fælles mål, kan anses for at høre til en enkelt aftale (jf. i denne retning Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 4027). Såfremt Kommissionen beviser, at en virksomhed, når den har deltaget i karteller, vidste eller burde have vidst, at den dermed medvirkede i en enkelt aftale, kan dens deltagelse i de pågældende karteller være udtryk for, at den tilsluttede sig denne aftale (jf. i denne retning Cement-dommen, præmis 4068 og 4109).

215 I denne sammenhæng er notatet om overvejelser vedrørende VAM-kontrakten, der er dateret den 23. marts 1990, af særlig betydning. Under overskriften »Scénario II« nævner Verluca heri muligheden for at »opnå, at japanerne ikke trænger ind på [det britiske marked], og at problemet løses mellem de europæiske producenter«. Han fortsætter: »I så fald ville de glatte rør i praksis kunne fordeles mellem [Mannesmann], [Vallourec] og Dalmine.« I det følgende afsnit bemærker han, at »vi formodentlig [ville] have interesse i at knytte [Vallourecs] salg både til [Corus'] priser og afsætning af VAM«.

216 Da dette sidstnævnte forslag nøje svarer til de væsentlige bestemmelser i den kontrakt, der blev indgået mellem Vallourec og Corus 16 måneder senere, synes det klart, at denne strategi faktisk blev valgt af Vallourec, og at den nævnte kontrakt blev underskrevet for at gennemføre den.

217 Den omstændighed, at en praktisk talt identisk kontrakt senere blev indgået mellem på en ene side Corus og på den anden side hver af de andre europæiske medlemmer af Europa-Japan-klubben, nemlig Dalmine, og derefter Mannesmann, således at Corus' behov for glatte rør i praksis var fordelt mellem de tre andre europæiske medlemmer af Europa-Japan-klubben fra august 1993, nøjagtigt som Verluca havde forestillet sig det, bekræfter, at disse tre kontrakter må være blevet indgået med det formål at forfølge den fælles strategi, der var blevet foreslået som led i deres samordning inden for den nævnte klub.

218 Denne konklusion understøttes af de beviser, som Kommissionen har påberåbt sig i den anfægtede beslutning, navnlig i dennes betragtning 91, der har følgende indhold:

»Den 21. januar 1993 sendte [Corus] Vallourec (og sandsynligvis også [Mannesmann] og Dalmine) en række foreløbige forslag til en aftale om omstrukturering af sektoren for sømløse rør, der skulle drøftes på mødet i Heathrow den 29. januar

1993 mellem Mannesmann, Vallourec, Dalmine og [Corus] (s. 4628 [i Kommissionens sagsakt, dvs. s. 1 i dokumentet med titlen »Skitseforslag til en omstruktureringsaftale for sømløse rør«]). Dette dokument indeholder følgende: »[Corus] har planer om at indstille sin produkt af sømløse rør og vil forsøge at gøre dette på en sådan måde, at det ikke skaber afbrydelser i rørleverancerne til kunderne, og hjælpe de producenter, der overtager denne virksomhed, til at beholde ordrerne [...] Der har i de sidste seks måneder været ført drøftelser mellem [Corus] og andre producenter, der var interesserede i at overtage aktiverne fra [Corus], og [Corus] mener, at der er enighed om at gå frem efter retningslinjerne i dette dokument.« Et af forslagene gik ud på at overdrage Vallourec OCTG-aktiviteterne [vedrørende rør] og bibeholde kontrakterne om levering af glatte rør mellem [Corus] og Vallourec, [Mannesmann] og Dalmine i de samme forhold. Samme dag blev der holdt møde mellem [Mannesmann] og [Corus], hvor [Mannesmann] accepterede, at Vallourec gik i spidsen med hensyn til overtagelsen af OCTG-aktiviteterne« (s. 4626 [i Kommissionens sagsakt, som gengiver en telefax på én side, der den 22. januar 1993 blev sendt af hr. Davis fra Corus til hr. Patrier fra Vallourec]). Dalmines dokument med titlen »Systemet for sømløse stålrør i Europa og markedsudviklingen« (»Seamless steel tube system in Europe and market evolution«), der er gengivet på s. 2051 i Kommissionens sagsakt (s. 2053 [i Kommissionens sagsakt]) af maj-august 1993, fastslog, at en løsning på [Corus'] problem, der kunne tilfredsstille alle, kun kunne findes i europæisk sammenhæng. Dalmine accepterede også, at Vallourec overtog [Corus'] anlæg.«

219 Det bemærkes endvidere, at Vallourec i virksomhedens notat om »Strategiske overvejelser«, der er nævnt i den anfægtede beslutnings betragtning 80, udtrykkeligt overvejede muligheden for, at Dalmine og Mannesmann samarbejdede med virksomheden om at levere glatte rør til Corus. I den anfægtede beslutnings betragtning 59 henviser Kommissionen endvidere til dokumentet »g) Japanerne«, navnlig til mødekalenderen, der findes på dokumentets s. 4 (s. 4912 i Kommissionens sagsakt), og bemærker på dette grundlag, at de europæiske producenter afholdt forberedende møder, før de mødtes med de japanske producenter med henblik på at samordne deres synspunkter og fremlægge fælles forslag inden for rammerne af Europa-Japan-klubben.

220 Det følger af de dokumentbeviser, som Kommissionen har påberåbt sig i den anfægtede beslutning, og som er omtalt ovenfor, at de fire fællesskabsproducenter faktisk mødtes for at samordne deres holdning inden for rammerne af Europa-Japan-klubben forud for de internationale møder i klubben, i hvert fald i 1993. Det er ligeledes godtgjort, at lukningen af Corus' virksomhed, som foretog gevindskæring i Clydesdale, og Vallourecs overtagelse af denne virksomhed såvel som leverancerne af glatte rør til denne virksomhed fra Dalmine og Mannesmann var genstand for drøftelserne under disse møder. Det er derfor utænkeligt, at Dalmine har kunnet være uvidende om indholdet af den strategi, der var udarbejdet af Vallourec, og om det forhold, at virksomhedens leveringskontrakt med Corus indgik i en mere omfattende konkurrencestridig aftale, der såvel omfattede markedet for rør med standardgevind som markedet for glatte rør.

221 For så vidt angår Dalmines argument om, at den tredje leveringskontrakt mellem Corus og Mannesmann selv blev indgået langt senere end de to andre, således at Kommissionen ikke heraf kan udlede, at der forelå en enkelt overtrædelse med deltagelse af de fire europæiske producenter, skal det bemærkes, at den omstændighed, at der ikke forelå nogen leveringskontrakt mellem Mannesmann og Corus før 1993, ikke kan afkræfte Kommissionens opfattelse vedrørende det formål, som de tre andre producenter, nemlig Corus, Vallourec og Dalmine, havde, da de underskrev de to andre kontrakter i 1991. Selv om strategien vedrørende opdeling af leverancerne af glatte rør først blev gennemført fuldt ud fra det tidspunkt, hvor Corus havde tre leverandører, udgjorde underskrivelsen af de to andre kontrakter, der dækkede 70% af virksomhedens behov for glatte rør, en delvis, men væsentlig gennemførelse af denne plan.

222 I øvrigt bemærkes, således som Kommissionen har anført for Retten, at henvisningen i dokumentet med titlen »Skitseforslag til en omstruktureringsaftale for sømløse rør«, som er dateret den 21. januar 1993, til den omstændighed, at Mannesmann allerede leverede glatte rør til Corus, på ingen måde er uforenelig med Corus' og Mannesmanns underskrivelse af en leveringskontrakt i august 1993, således som Dalmine gør gældende, men tværtimod bestyrker Kommissionens opfattelse. Selv om Kommissionen af forsigtighedsgrunde først har antaget den i den anfægtede beslutnings artikel 2 fastslåede overtrædelse for at foreligge i forhold til Mannesmann efter den 9. august 1993, fordi virksomhedens underskrivelse af en leveringskontrakt med Corus på den nævnte dato var et sikkert bevis for dens

deltagelse i overtrædelsen, følger det således af den ovennævnte henvisning, at Mannesmann i virkeligheden leverede glatte rør til Corus fra januar 1993.

223 Det fremgår dermed af de af Kommissionen påberåbte beviser i den anfægtede beslutning, at Vallourec udformede strategien for beskyttelse af Det Forenede Kongeriges marked og indgik en leveringskontrakt med Corus, der bl.a. gjorde det muligt at gennemføre strategien i en første fase. Derefter sluttede Dalmine og Mannesmann sig til dem, hvilket dokumenteres af den omstændighed, at hver af disse to virksomheder indgik en leveringskontrakt med Corus.

224 I lyset af det anførte må det konkluderes, at Kommissionen i den anfægtede beslutning med føje har antaget, at leveringskontrakterne udgjorde den overtrædelse, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 2, og dermed var tilstrækkeligt bevis for dens eksistens. Det skal under alle omstændigheder ligeledes bemærkes, at de supplerende beviser, som Kommissionen har fremlagt, beviser rigtigheden af dens opfattelse om, at disse kontrakter indgik i en mere omfattende, fælles politik, der vedrørte markedet for OCTG-rør med standardgevind.

225 Hvad endelig angår anbringenderne om, at kontrakten mellem Dalmine og Corus havde ubetydelige konkurrencebegrænsende virkninger, er det tilstrækkeligt at bemærke, at denne omstændighed, hvis den i øvrigt anses for godtgjort, er uden betydning for eksistensen af den overtrædelse, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 2, da kontraktens konkurrencestridige formål og den strategi, som den bidrog til at gennemføre, er blevet godtgjort.

226 Følgelig må anbringenderne vedrørende eksistensen af et kartel og Dalmines deltagelse heri forkastes.

Anbringenderne vedrørende det relevante marked og forbindelsen med overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1

— Parternes argumenter

227 Dalmine gør gældende, at kontrakterne om leveringer til Corus vedrørte produkter, der ikke hørte til det relevante marked. Følgelig kunne Kommissionen for disse kontrakters vedkommende ikke lovligt konkludere, at der forelå en begrænsning af konkurrencen på dette marked.

228 Virksomheden bemærker, at Kommissionen antog, at kontrakterne om leveringer til Corus indgik som et led i aftalen om respekt for markederne, der er erklæret ulovlig i den anfægtede beslutnings artikel 1. En sådan antagelse indebærer logisk, at disse kontrakter påvirker konkurrencen på det samme produktmarked, som aftalen, der er omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 1. Ifølge Dalmine er dette imidlertid ikke tilfældet: Leveringskontrakterne omfattede andre produkter end dem, der var omfattet af den aftale, der er omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 1. De vedrørte således for 80%'s vedkommende glatte rør, der skulle videreforarbejdes til OCTG-rør med specialgevind, hvorimod den aftale, der var indgået inden for rammerne af Europa-Japan-klubben, kun vedrørte OCTG-rør med standardgevind. Kommissionens argumentation er derfor fejlagtig, og den anfægtede beslutning er utilstrækkeligt begrundet.

229 Dalmine har anført, at leveringskontrakterne, der var indgået med Corus, ikke var foranstaltningerne til gennemførelse af overtrædelsen i den anfægtede beslutnings artikel 1. Virksomheden gør gældende, at den aftale, der angiveligt blev indgået mellem Vallourec og Corus, ikke kunne have til formål at udelukke de japanske producenter, da disse allerede havde store markedsandele i Det Forenede Kongerige. I øvrigt fremgår det af de af Kommissionen påberåbte beviser, at Vallourec ikke var overbevist om, at lukningen af fabrikken i Clydesdale risikerede at forøge de japanske producenters konkurrence på dette marked.

230 Dalmine har bemærket, at Corus siden 1991 havde fået forsyninger med glatte rør fra udenlandske producenter. Der kunne herefter ikke være tale om en »lokal« produktion i Det Forenede Kongerige, således som der tales om i den del af de grundlæggende regler, der vedrører respekten for hjemmemarkederne inden for rammerne af Europa-Japan-klubben. Det er derfor forkert, når salgene af glatte rør fra Vallourec, Mannesmann og Dalmine til Corus i oversigten i den anfægtede beslutnings betragtning 68 er medregnet i den »lokale producents« andel.

231 Subsidiært har Dalmine gjort gældende, at såfremt Retten måtte finde, at virksomhedens leveringskontrakt med Corus har tilknytning til overtrædelsen i den anfægtede beslutnings artikel 1, vil enhver mangel vedrørende de grunde, som konstateringen af overtrædelsen i artikel 2 hviler på, ligeledes berøre lovligheden af artikel 1.

232 Kommissionen anfører, at den i den anfægtede beslutnings betragtning 146-155 på fuldstændig vis har redegjort for den mekanisme, ved hjælp af hvilken leveringskontrakterne skulle gennemføre de grundlæggende regler om respekt for hjemmemarkederne, der var vedtaget inden for rammerne af Europa-Japan-klubben.

233 Med hensyn til Dalmines anbringender, der støttes på prisniveauet i Det Forenede Kongerige, har Kommissionen gentaget, at dette var højt.

— Rettens bemærkninger

234 Det skal indledningsvis bemærkes, at Kommissionen, henholdsvis i den anfægtede beslutnings artikel 1 og 2, har fastslået, at der forelå to særskilte overtrædelser, der berørte to parallelle produktmarkeder. Det er derfor på ingen måde ulovligt i sig selv,

at det relevante marked for konstateringen af overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 2 er markedet for glatte rør, mens det relevante marked for konstateringen af overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1 er markedet for OCTG-rør med standardgevind, således som det fremgår af definitionerne af de relevante markeder i den anfægtede beslutnings betragtning 29.

235 Det bemærkes i den forbindelse, at fællesskabsretten ikke indeholder nogen regel til hinder for, at Kommissionen i en og samme afgørelse fastslår, at der foreligger to særskilte overtrædelser af artikel 81, stk. 1. De bedømte økonomiske situationer kan nemlig være komplicerede, således at to selvstændige, men forbundne markeder kan være berørte af to overtrædelser, som det er logisk at påtale i en og samme beslutning, fordi også overtrædelserne er særskilte, men forbundne.

236 I nærværende sag har Kommissionen således beskrevet en situation, hvor aftaler mellem europæiske producenter, der påvirkede det britiske marked for glatte rør, i det mindste delvis blev udformet med det formål at beskytte det britiske marked i næste led for gevindskårne OCTG-rør med standardgevind mod de japanske indførsler. Kommissionen kunne ikke tilfredsstillende redegøre for samtlige de omstændigheder, som den blev opmærksom på under sin undersøgelse, uden at omtale de forskellige former for konkurrencebegrænsende praksis, der fandtes på disse to forbundne markeder (jf. analogt Rettens ganske vist appellerede dom af 25.10.2002, sag T-5/02, Tetra Laval mod Kommissionen, Sml. II, s. 4381, præmis 142-147 og 154-162).

237 Angående kritikken, som Dalmine har fremført vedrørende forbindelsen mellem de to påtalte overtrædelser, bemærkes, at den ikke kan have indflydelse på rigtigheden af den anfægtede beslutnings artikel 2, da den deri konstaterede overtrædelse er bevist i fornødent omfang allerede på grundlag af bestemmelserne i leveringskontrakterne (jf. præmis 178-192 ovenfor). Disse argumenter skal imidlertid undersøges, for så vidt som Kommissionen har støttet sig på den forbindelse, der består mellem de to overtrædelser, for at bevise eksistensen af overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1, og fordi den også har henvist hertil i forbindelse med sin vurdering af bødernes størrelse i den anfægtede beslutnings betragtning 164.

238 Det fremgår af ordlyden af betragtning 111, der er citeret i sin helhed i præmis 178 ovenfor, at et af formålene med det deri beskrevne kartel faktisk var at beskytte det britiske marked for OCTG-rør med standardgevind inden for rammerne af de grundlæggende regler, men at kartellet derudover havde et formål og konkurrencebegrænsende virkninger, der særskilt vedrørte det britiske marked for glatte rør. Kommissionen findes følgelig at have anført en tilstrækkelig begrundelse for den del af dens argumentation, der vedrørte forbindelsen mellem de to overtrædelser, der er fastslået i den anfægtede beslutning.

239 For så vidt angår Dalmines argumenter, hvorefter Corus ikke længere var en lokal producent af gevindskårne OCTG-rør med standardgevind, når virksomheden købte sine glatte rør af andre europæiske producenter, fremgår det af Vallourecs notater, at disses forfatter, Verluca, var mere optimistisk med hensyn til muligheden for at få de japanske producenter til at overholde de grundlæggende regler i den situation, hvor Corus accepterede udelukkende at få sine forsyninger med glatte rør fra Fællesskabet, end i den situation, hvor virksomheden importerede glatte rør med oprindelse på andre kontinenter. Efter at Corus havde besluttet at lukke sit gevindskæringsanlæg i Clydesdale, havde man opgivet den foretrukne løsning for at beskytte det britiske marked, nemlig videreforarbejdning af glatte rør af britisk oprindelse til gevindskårne rør, men dette betød ikke, at ethvert forsøg på at opretholde beskyttelsen af det britiske marked over for de japanske producenter blev betragtet som umuligt, således som Dalmine formoder.

240 Det fremgår derimod af sagens akter, at det for Vallourec var nødvendigt at finde en anden løsning, der bedst gjorde det muligt at opretholde status quo. Forsyningen af Corus med glatte rør udelukkende af fællesskabsoprindelse er den løsning, der blev udarbejdet af Vallourec for at nå dette mål. Spørgsmålet om, hvorvidt den har været effektiv, er uden betydning, da det fremgår af beviserne, at et af de mål, som de europæiske producenter forfulgte, da de underskrev leveringskontrakterne, var at opretholde det britiske markeds status som hjemmemarked over for de japanske producenter (jf. præmis 213 ff. ovenfor).

241 Dalmines argumentation om, at det var forkert at medregne salgene af glatte rør, som Vallourec, Mannesmann og Dalmine foretog til Corus, i den »lokale producents« andel i oversigten i den anfægtede beslutnings betragtning 68, må forkastes af de samme grunde. Denne medregning er nemlig udtryk for, at de glatte rør af europæisk oprindelse, som blev gevindskåret af Corus og senere af TISL (Vallourecs datterselskab), er sidestillet med gevindskårne rør af britisk oprindelse.

242 Kommissionens analyse vedrørende overtrædelsen, der er konstateret i den anfægtede beslutnings artikel 2, således som den fremgår af beslutningens betragtning 111, modsiges heller ikke af, at kun en del af de glatte rør, der var omfattet af leveringskontrakterne, blev videreforarbejdet til OCTG-rør med standardgevind, idet den resterende del var bestemt for fremstillingen af OCTG-rør med specialgevind. Det bemærkes således, at forudsat at det godtgøres, at en vis andel af disse glatte rør blev videreforarbejdet til OCTG-rør med standardgevind, er forbindelsen mellem disse to overtrædelser bevist, og dermed er overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 2 et indicium for, at den i beslutningens artikel 1 konstaterede overtrædelse foreligger.

243 Dalmine har imidlertid selv forklaret, at 20% af de glatte rør, der blev leveret som led i leveringskontrakten mellem Corus og Dalmine, var bestemt til at blive omarbejdet til gevindskårne rør med standardgevind. Bestemmelserne i denne kontrakt såvel som bestemmelserne i de kontrakter, Corus indgik med Vallourec og Mannesmann, bekræfter således hver især i artikel 6, litra b), at salgene af OCTG-rør med standardgevind (»buttress threaded casing«) og af OCTG-rør med specialgevind (»VAM«) blev taget i betragtning med henblik på beregningen af den pris, som Corus skulle betale for de glatte rør, og denne beregningsmetode har kun mening, hvis en vis del af de således leverede glatte rør skulle videreforarbejdes til OCTG-rør med standardgevind.

244 Det skal dog under alle omstændigheder konstateres, at Kommissionens udtalelse i den anfægtede beslutnings betragtning 164, første punktum, hvorefter leveringskontrakterne, som udgør overtrædelsen i henhold til beslutningens artikel 2, blot var et middel til at gennemføre overtrædelsen, der er fastslået i beslutningens artikel 1, er for vidtgående, idet denne gennemførelse var et formål med den anden

overtrædelse blandt flere forbundne, men særskilte formål og konkurrencestridige virkninger. Således har Retten i sin dom i sagen JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, præmis 111 ovenfor (præmis 569 ff.), fastslået, at Kommissionen har tilsidesat ligebehandlingsprincippet, fordi den ikke tog hensyn til den overtrædelse, der er konstateret i den anfægtede beslutnings artikel 2, med henblik på fastsættelsen af størrelsen af de bøder, som de europæiske producenter blev pålagt, uanset at den nævnte overtrædelses formål og virkninger gik videre end at være et bidrag til at opretholde Europa-Japanaftalen (jf. navnlig præmis 571 i den nævnte dom).

245 Selv om den i den foregående præmis omtalte ulighed i behandlingen i sidste ende begrundede en nedsættelse af de bøder, der er pålagt de japanske sagsøgere, kan den fejl i analysen, der er oprindelse til den, ikke begrunde, at den anfægtede beslutnings artikel 2 eller dens artikel 1 annulleres i den foreliggende sag.

246 Det følger af det ovenfor anførte, at anbringenderne vedrørende det relevante marked og forbindelsen mellem de to overtrædelser, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 1 og 2, må forkastes. Følgelig kan påstanden om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 2 ikke tages til følge.

**Påstanden om ophævelse af bøden eller nedsættelse af bødebeløbet**

247 Under henvisning til de tidligere fremførte anbringender har Dalmine nedlagt påstand om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 4, hvorved virksomheden pålægges en bøde på 10,8 mio. EUR, og af beslutningens betragtning 156-175. Subsidiært har virksomheden påstået nedsættelse af størrelsen af den bøde, den er blevet pålagt. Sagsøgeren kritiserer i den forbindelse Kommissionen for ikke at have foretaget en korrekt anvendelse af kriterierne vedrørende fastsættelsen af bødebeløb, især retningslinjerne for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17, og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten (EFT 1998 C 9, s. 3, herefter »retningslinjerne for bødeberegningen«) og samarbejdsmeddelelsen.

1. *Overtrædelsens grovhed*

248 Dalmine bestrider Kommissionens vurderinger vedrørende grovheden af den begåede overtrædelse.

*Definitionen af det relevante marked og overtrædelsens virkninger*

Parternes argumenter

249 Ifølge Dalmine har Kommissionen ikke fuldt ud taget hensyn til overtrædelsens virkninger med henblik på at vurdere dens grovhed, hvilket imidlertid kræves i henhold til retningslinjerne for bødeberegningen (punkt 1.A). Kommissionen undersøgte i sagen disse virkninger uden at begrænse sig til det relevante marked, således som den var forpligtet til.

250 Dalmine minder herved om, at markedet for de relevante produkter er markedet for OCTG-rør med standardgevind og for projektledningsrør. I geografisk henseende fastslog Kommissionen, at markedet for den første type produkter er et verdensmarked, og at markedet for den anden »mindst det europæiske marked« (den anfægtede beslutnings betragtning 35 og 36). Alligevel så Kommissionen senere bort fra denne definition af det relevante marked og vurderede overtrædelsens betydning udelukkende under hensyntagen til salgene af de relevante produkter, der var foretaget på markedet i Fællesskabet.

251 Med hensyn til OCTG-rør med standardgevind burde Kommissionen have baseret sig på verdensmarkedet. Den ville i så fald have konkluderet, at salgene, der var foretaget af modtagerne af den anfægtede beslutning, udgjorde i alt 13,5% af det relevante marked, og at salgene på det europæiske marked udgjorde 0,75% af dette marked.

252 Med hensyn til transportledningsrør kan den geografiske begrænsning af det relevante marked til Europa efter sagsøgerens opfattelse ikke gøre det berettiget alene at begrænse undersøgelsen til Fællesskabets område. Kommissionen burde i sin vurdering have taget hensyn til de virkninger, som kartellet, der udgør den påtalte overtrædelse, havde på off-shoreområderne i Norge.

253 Dalmine kritiserer endvidere Kommissionen for at have støttet sig på den omstændighed, at Tyskland, Frankrig, Italien og Det Forenede Kongerige tegnede sig for størstedelen af forbruget af de relevante produkter i Fællesskabet (den anfægtede beslutnings betragtning 161). For de to typer berørte produkter er det relevante geografiske marked imidlertid større end Fællesskabets område.

254 Endelig har Dalmine anført, at på virksomhedens hjemmemarked, nemlig Italien, havde aftalen om overholdelse af de grundlæggende regler vedrørende respekten for hjemmemarkederne, der var indgået inden for rammerne af Europa-Japan-klubben, kun en helt ubetydelig virkning på salgene af OCTG-rør generelt. Med hensyn til projektledningsrør har Kommissionen ikke taget stilling til, om de kan erstattes med svejsede rør, hvorfor det ikke er muligt at fastslå den omtvistede aftales reelle virkning.

255 Som svar på disse klagepunkter har Kommissionen anført, at den fastsatte bødebeløbet i overensstemmelse med bestemmelserne i forordning nr. 17. Grundbeløbet blev fastsat under hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed.

256 Kommissionen minder om, at de rør, der var genstand for overtrædelsen, som omhandles i den anfægtede beslutnings artikel 1, blot var en del af de sømløse rør, der anvendes i olie- og gasindustrien. OCTG-rørene med standardgevind og projektledningsrørene, der blev solgt i Fællesskabet af de virksomheder, der var adressater for den anfægtede beslutning, udgjorde 19% af Fællesskabets forbrug af sømløse OCTG-rør og ledningsrør, mens mere end 50% af Fællesskabets forbrug blev dækket af OCTG-rør og ledningsrør, der ikke var omfattet af aftalen, og mere end 21% af forbruget blev dækket af indførsler fra andre tredjelande end Japan.

257 Kommissionen har i øvrigt bemærket, at den klart har taget hensyn til overtrædelsens begrænsede virkning på markedet. Den har også gjort gældende, at dens analyse har været koncentreret om markedet i Fællesskabet, uden at dette dog modsiger den geografiske definition af markedet for OCTG-rør (den anfægtede beslutnings betragtning 35).

Rettens bemærkninger

258 Det skal indledningsvis bemærkes, at i medfør af artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 kan Kommissionen pålægge bøder på mindst 1 000 EUR og højst 1 mio. EUR, idet sidstnævnte beløb dog kan forhøjes til 10% af omsætningen i det sidste regnskabsår i hver af de virksomheder, som har medvirket ved overtrædelsen. Ved fastsættelsen af bødens størrelse inden for disse grænser skal der ifølge den nævnte bestemmelse tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og dens varighed.

259 Det bestemmes imidlertid ikke i forordning nr. 17 og fremgår heller ikke af retspraksis eller af retningslinjerne for bødeberegningen, at bødebeløbet skal fastsættes direkte i forhold til størrelsen af det berørte marked, idet denne faktor kun

indgår som et relevant element blandt andre. Ifølge forordning nr. 17, således som den er fortolket i retspraksis, skal størrelsen af den bøde, der pålægges en virksomhed på grund af en overtrædelse af konkurrencereglerne, fastsættes i forhold til overtrædelsen, når denne bedømmes i sin helhed, hvorved der navnlig skal tages hensyn til dennes grovhed (jf. i denne retning Rettens dom af 6.10.1994, sag T-83/91, Tetra Pak mod Kommissionen, Sml. II. s. 755, præmis 240, og analogt Rettens dom af 21.10.1997, sag T-229/94, Deutsche Bahn mod Kommissionen, Sml. II, s. 1689, præmis 127). Som Domstolen har fastslået i præmis 120 i sin dom af 7. juni 1983, Musique diffusion française m.fl. mod Kommissionen (forenede sager 100/80-103/80, Sml. s. 1825), skal der ved vurderingen af overtrædelsens grovhed tages hensyn til en lang række faktorer af forskellig art og betydning alt efter den pågældende overtrædelse og de særlige omstændigheder i forbindelse hermed (jf. også analogt dommen i sagen Deutsche Bahn mod Kommissionen, præmis 127).

260 Det bemærkes endvidere, at selv om Kommissionen ikke udtrykkeligt har henvist til retningslinjerne for bødeberegningen i den anfægtede beslutning, har den dog fastsat den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt, under anvendelse af den beregningsmetode, som den har pålagt sig selv heri.

261 Selv om Kommissionen har et vist skøn ved bødeudmålingen (Rettens dom af 6.4.1995, sag T-150/89, Martinelli mod Kommissionen, Sml. II, s. 1165, præmis 59, og analogt dommen i sagen Deutsche Bahn mod Kommissionen, præmis 259 ovenfor, præmis 127), må det fastslås, at Kommissionen ikke kan fravige de regler, som den har pålagt sig selv (jf. dommen i sagen Hercules Chemicals mod Kommissionen, præmis 162 ovenfor, præmis 53, der efter appel blev stadfæstet ved Domstolens dom af 8.7.1999, sag C-51/92 P, Hercules Chemicals mod Kommissionen, Sml. I, s. 4235, og den nævnte retspraksis). Kommissionen skal således faktisk tage hensyn til bestemmelserne i retningslinjerne for bødeberegningen, når den fastsætter bødebeløbene, og især til de faktorer, der heri er angivet som bindende. Imidlertid er Kommissionens skønsmargin og de grænser, den har fastsat herfor, under alle omstændigheder ikke til hinder for, at Fællesskabets retsinstanser udøver deres fulde prøvelsesret.

262 Det bestemmes i punkt 1 A i retningslinjerne for bødeberegningen, at »ved vurderingen af overtrædelsens grovhed skal der tages hensyn til overtrædelsens art, overtrædelsens konkrete indvirkning på markedet samt — når den kan måles — det berørte markeds udstrækning«. I den anfægtede beslutnings betragtning 159 anfører Kommissionen, at den har taget hensyn til disse samme tre kriterier ved vurderingen af overtrædelsens grovhed.

263 I den anfægtede beslutnings betragtning 161 har Kommissionen imidlertid i det væsentlige støttet sig på arten af alle virksomhedernes ulovlige adfærd som begrundelse for dens konklusion om, at overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1 er »meget alvorlig«. Den nævner i den forbindelse, at den påtalte aftale om opdeling af markederne var i grov modstrid med konkurrencereglerne og skadede det indre markeds funktion, forholdet var bevidst ulovligt, og at det indførte konkurrencebegrænsende system var hemmeligt og institutionaliseret. I samme betragtning 161 tillagde Kommissionen det endvidere betydning, at »de fire berørte medlemsstater [tegner] sig for størstedelen af forbruget af sømløse OCTG-rør og ledningsrør i Fællesskabet og udgør derfor et stort geografisk marked«.

264 Derimod har Kommissionen i den anfægtede beslutnings betragtning 160 fastslået, at »overtrædelsens konkrete virkninger på markedet er [...] begrænsede«, fordi de to specielle produkter, der er omfattet af beslutningen, dvs. OCTG-rør med standardgevind og projektledningsrør, kun udgør 19% af Fællesskabets forbrug af OCTG-rør og ledningsrør, og at de svejsede rør på grund af den teknologiske udvikling kunne dække en del af efterspørgslen efter sømløse rør.

265 I den anfægtede beslutnings betragtning 162 har Kommissionen således — efter at have betegnet denne overtrædelse som »meget alvorlig« på grundlag af de i betragtning 161 opregnede faktorer — taget hensyn til, at adressaterne for den anfægtede beslutning havde solgt de pågældende produkter i et forholdsvis begrænset omfang i de fire berørte medlemsstater (73 mio. EUR årligt). Denne henvisning til det berørte markeds størrelse svarer til vurderingen i den anfægtede

beslutnings betragtning 160 vedrørende overtrædelsens lille indvirkning på markedet. Kommissionen besluttede derfor at fastsætte det beløb, der er bestemt af overtrædelsens grovhed, til 10 mio. EUR. Efter retningslinjerne for bødeberegningen er der imidlertid som udgangspunkt hjemmel for et bødebeløb på »20 mio. [EUR]« for en overtrædelse, der henføres til kategorien meget alvorlige overtrædelser.

266 Det skal undersøges, om Kommissionens ovenfor beskrevne fremgangsmåde er ulovlig, når henses til de argumenter, som Dalmine har fremført til kritik heraf.

267 For så vidt angår Dalmines argumenter vedrørende de relevante markeder kan det konstateres, at den anfægtede beslutnings artikel 35 og 36 indeholder definitionen af de pågældende geografiske markeder, således som de normalt ville være, hvis man ser bort fra ulovlige aftaler, der har til formål eller til følge at opdele dem kunstigt. Det fremgår endvidere af den anfægtede beslutning, når den ses i sin helhed, navnlig af dens betragtning 53-77, at de japanske og europæiske producenters adfærd på det enkelte nationale marked eller i visse tilfælde på markedet i en bestemt region af verden var bestemt af særlige regler, der varierede fra det ene marked til det andet, og som var et resultat af handelsforhandlinger, der blev ført inden for Europa-Japan-klubben.

268 Det må følgelig afvises som irrelevante argumenter, når Dalmine henviser til de små procentvise andele af verdensmarkedet og det europæiske marked for OCTG-rør med standardgevind og projektledningsrør, som blev udgjort af salgene af disse produkter, der blev foretaget af de otte adressater for den anfægtede beslutning. Det er nemlig den omstændighed, at overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1 havde til formål samt, i det mindste i et vist omfang, til følge at udelukke hver enkelt af de nævnte adressater fra hjemmemarkederne for de andre af disse virksomheder, herunder markedet i De Europæiske Fællesskabers fire største medlemsstater, udtrykt i forbruget af stålrør, som gør forholdet til en »meget alvorlig« overtrædelse ifølge vurderingen i den anfægtede beslutning.

269 I denne forbindelse er Dalmines argumentation vedrørende det beskedne omfang af salget af OCTG-rør med standardgevind og betydningen af svejsede rør som konkurrenter til projektledningsrør på virksomhedens eget hjemmemarked irrelevant, da dens medvirken i overtrædelsen vedrørende opdeling af markederne følger af den forpligtelse, den påtog sig til ikke at sælge de i den anfægtede beslutning omhandlede produkter på andre markeder. Selv om de omstændigheder, som virksomheden påberåber sig, måtte blive bevist i fornødent omfang, kan de følgelig ikke afkræfte den konklusion, som Kommissionen er nået til med hensyn til grovheden af den af Dalmine begåede overtrædelse.

270 Det skal endvidere bemærkes, at den af Dalmine påberåbte omstændighed, at overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1 kun vedrører to specifikke produkter, nemlig OCTG-rør med standardgevind og projektledningsrør, og ikke alle OCTG-rør og ledningsrør, udtrykkeligt er blevet nævnt af Kommissionen i den anfægtede beslutnings betragtning 160, som en faktor, der begrænsede overtrædelsens konkrete virkninger på markedet (jf. præmis 264 ovenfor). Tilsvarende har Kommissionen i den samme betragtning 160 henvist til den stigende konkurrence fra svejsede rør (jf. også præmis 264 ovenfor). Det må herefter fastslås, at Kommissionen allerede tog disse forhold i betragtning, da den vurderede overtrædelsens grovhed i den anfægtede beslutning.

271 I lyset af det anførte må den i præmis 265 ovenfor nævnte nedsættelse af det på grundlag af grovheden fastsatte beløb til 50% af det minimumsbeløb, der sædvanligvis anvendes i tilfælde af en »meget alvorlig« overtrædelse, anses for i rimeligt omfang at tage højde for overtrædelsens begrænsede indvirkning på markedet i denne sag.

272 Der skal i den forbindelse ligeledes mindes om, at bøderne skal opfylde en afskrækkende virkning på konkurrenceområdet (jf. således punkt 1.A, fjerde afsnit, i retningslinjerne for bødeberegningen). Når henses til, at modtagerne af den

anfægtede beslutning er store virksomheder, hvilket er anført i den anfægtede beslutnings betragtning 165 (jf. også præmis 281 ff. nedenfor), kunne en væsentlig større nedsættelse af det på grundlag af grovheden fastsatte beløb således have frataget bøderne deres afskrækkende virkning.

*Vurderingen af virksomhedernes individuelle adfærd og den manglende sondring mellem virksomhederne på grundlag af deres størrelse*

Parternes argumenter

273 Dalmine kritiserer Kommissionen for ikke at have taget hensyn til den individuelle adfærd og til størrelsen af hver af de berørte virksomheder. Det følger imidlertid af retningslinjerne for bødeberegningen, at Kommissionen skal variere bødebeløbene under hensyn til disse faktorer.

274 Dalmine gør herved gældende, at virksomhedens stilling på markedet kun var marginal. OCTG-rørene med standardgevind udgjorde blot 7,3% af virksomhedens samlede salg mellem 1990 og 1995. Med hensyn til projektledningsrør har Kommissionen ikke kunnet komme til en endelig konklusion, fordi den ikke har taget hensyn til virkningen af salgene af svejsede rør på markederne for sømløse rør. I øvrigt fulgte Dalmine ikke nøje de konkurrencestridige aftaler, som virksomheden drages til ansvar for, men bevarede tværtimod en vis handlefrihed inden for Europa-Japan-klubben, idet den fortsat solgte sine OCTG-rør og ledningsrør i Europa og andre steder.

275 Dalmine kritiserer endvidere Kommissionen for at have fastsat bødebeløbet uden at tage hensyn til hver enkelt af de berørte virksomheders størrelse og omsætning på det relevante marked. Det følger imidlertid af retfærdighedshensyn og af

proportionalitetsprincippet, at virksomhederne ikke må skæres over én kam, men at deres adfærd skal straffes under hensyntagen til deres individuelle rolle og den virkning, som deres deltagelse i overtrædelsen har haft på markedet.

276 Dalmine mener at være blevet behandlet uretfærdigt, fordi den var en af de mindste virksomheder blandt adressaterne for den anfægtede beslutning. Den kritiserer den totalt afvisende holdning hos Kommissionen, som i den anfægtede beslutnings betragtning 165 hævder: »Samtlige virksomheder, som denne beslutning vedrører, er store virksomheder. Der er derfor ikke grund til at foretage en differentiering af det fastsatte bødebeløb.« Ifølge Dalmine var virksomhedens aktiviteter begrænset til fremstillingen af visse typer sømløse rør. Den kan ikke sammenlignes med selskaber, hvis aktiviteter var langt mere omfattende, og hvis omsætning var meget større end dens.

277 Kommissionen har anført, at Dalmine deltog i en aftale om, at hjemmemarkederne skulle respekteres, hvilket udgør en meget alvorlig overtrædelse af artikel 81, stk. 1, EF. Kommissionen understreger i den forbindelse, at sagsøgeren ikke har bestridt rigtigheden af de faktiske omstændigheder, der er fastslået i den anfægtede beslutning. Endvidere deltog sagsøgeren også i overtrædelsen, der er omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 2. Den omstændighed, at den har kunnet følge en i et vist omfang selvstændig adfærd i forhold til de andre medlemmer af kartellet, udgør ikke i sig selv en formildende omstændighed (Rettens dom af 14.5.1998, sag T-327/94, SCA Holding mod Kommissionen, Sml. II, s. 1373, præmis 142). Under alle omstændigheder er den selvstændighed, som Dalmine hævder at have bevaret inden for Europa-Japan-klubben, uden betydning og modsiges af den omstændighed, at virksomheden næsten havde et monopol på det italienske marked, at den deltog aktivt i drøftelserne vedrørende overtagelsen af Corus' aktiviteter, og endelig af den kontrakt, som den indgik med Corus til gennemførelse af de grundlæggende regler om respekt for hjemmemarkederne, der var vedtaget inden for Europa-Japan-klubben.

278 Da Kommissionen i den anfægtede beslutning har konstateret, at beslutningens otte adressater alle var store virksomheder, og i betragtning af den forholdsvis lille virkning af overtrædelsen på markederne generelt, er Dalmines argumentation ikke

tilstrækkelig til at bevise, at Kommissionen har overskredet grænserne for sit skøn i den foreliggende sag, fordi den ikke har gjort brug af punkt 1.A, sjette afsnit, i retningslinjerne for bødeberegning i denne sag.

279 Kommissionen har endvidere over for disse klagepunkter henvist til den omstændighed, at sagsøgerens omsætning i 1998 udgjorde 669 mio. EUR (den anfægtede beslutnings betragtning 17). Der er således tale om en stor virksomhed. Der er intet grundlag for at tildele den en nedsættelse af bødebeløbet, fordi den ikke er lige så stor som de andre modtagere af den anfægtede beslutning.

Rettens bemærkninger

280 Det skal først understreges, at henvisningen i artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 til 10% af den samlede omsætning udelukkende er relevant med henblik på beregningen af den øvre grænse for den bøde, som Kommissionen kan pålægge (jf. det første afsnit i retningslinjerne for bødeberegningen samt dommen i sagen Musique diffusion française m.fl. mod Kommissionen, præmis 259 ovenfor, præmis 119), og indebærer ikke, at der skal bestå et proportionalt forhold mellem den enkelte virksomheds størrelse og størrelsen af den bøde, den er blevet pålagt.

281 Til gengæld giver punkt 1.A, sjette afsnit, i retningslinjerne for bødeberegningen, som finder anvendelse i nærværende sag (jf. præmis 272 ovenfor), mulighed for »i visse tilfælde [...] at variere de bødebeløb, der fastlægges inden for hver af de ovennævnte tre kategorier [af overtrædelser], for at tage højde for den specifikke vægt og dermed de faktiske konkurrencemæssige konsekvenser af den rolle, som hver enkelt virksomhed har spillet som led i overtrædelsen«. Ifølge dette afsnit er denne fremgangsmåde berettiget, »navnlig når der er tale om betydelige størrelsesforskelle mellem virksomheder, der har begået en overtrædelse af samme art«.

282 Det fremgår imidlertid af anvendelsen af udtrykket »i visse tilfælde« og af ordet »navnlig« i retningslinjerne for bødeberegningen, at en tilpasning under hensyn til virksomhedernes individuelle størrelse ikke er en systematisk fase i beregningen, som Kommissionen har pålagt sig selv, men en skønsmulighed, som den har givet sig selv i de sager, hvor den er nødvendig. Der skal i den forbindelse henvises til retspraksis, hvorefter Kommissionen råder over et vist skøn, der giver den mulighed for at bestemme, hvorvidt visse omstændigheder skal tages i betragtning eller lades ude af betragtning, når den fastsætter beløbet for de bøder, den påtænker at pålægge, hvorved der navnlig skal tages hensyn til omstændighederne i den konkrete sag (jf. i denne retning Domstolens kendelse af 25.31996, sag C-137/95 P, SPO m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1611, præmis 54, og Domstolens dom af 17.7.1997, sag C-219/95 P, Ferriere Nord mod Kommissionen, Sml. I, s. 4411, præmis 32 og 33, og dom af 15.10.2002, forenede sager C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P og C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 8375, præmis 465; jf. ligeledes i denne retning Rettens dom af 14.5.1998, sag T-309/94, KNP BT mod Kommissionen, Sml. II, s. 1007, præmis 68).

283 I betragtning af ordlyden af punkt 1.A, sjette afsnit, i retningslinjerne for bødeberegningen, der er nævnt ovenfor, må Kommissionen antages at have bevaret et vist skøn med hensyn til, om det er rimeligt at variere bøderne under hensyn til den enkelte virksomheds størrelse. Det påhviler således ikke Kommissionen ved bødeudmålingen at sikre, at de endelige bødebeløb i tilfælde, hvor flere virksomheder, der er involveret i samme overtrædelse, pålægges bøder, afspejler en forskel mellem de berørte virksomheder med hensyn til deres samlede omsætning (jf. i denne retning Rettens, ganske vist appellerede dom af 20.3.2002, sag T-23/99, LR af 1998 mod Kommissionen, Sml. II, s. 1705, præmis 278, og af 19.3.2003, sag T-213/00, CMA CGM m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 913, præmis 385).

284 I den foreliggende sag har Kommissionen i den anfægtede beslutnings betragtning 165 konstateret, at alle modtagerne af den anfægtede beslutning var store virksomheder, således at der ikke af den grund var anledning til at foretage en differentiering mellem de fastsatte bødebeløb. Dalmine bestrider denne analyse og bemærker, at virksomheden er en af de mindste af de virksomheder, som den anfægtede beslutning var rettet til, idet dens omsætning i 1998 kun var 667 mio.

EUR. Det må faktisk fastslås, at der i relation til den samlede omsætning for alle produkter under et er en betydelig forskel mellem Dalmine og den største af de berørte virksomheder, Nippon, hvis omsætning i 1998 var 13,489 mia. EUR.

285 I den forbindelse har Kommissionen i svarskriftet uimodsagt af Dalmine understreget, at denne ikke er en lille eller mellemstor virksomhed. Det præciseres således i Kommissionens henstilling 96/280/EF af 3. april 1996 om definitionen af små og mellemstore virksomheder (EFT L 107, s. 4), der fandt anvendelse på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning, bl.a. at virksomhederne skal have mindst 250 ansatte og enten have en årsomsætning på ikke over 40 mio. EUR eller et årsregnskab på ikke over 27 mio. EUR. I Kommissionens henstilling 2003/361/EF af 6. maj 2003 om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder (EFT L 124, s. 36) er disse to sidstnævnte tærskler blevet forhøjet og er herefter fastsat til henholdsvis 50 mio. og 43 mio. EUR.

286 Retten råder ikke over tal vedrørende antallet af ansatte i Dalmine og selskabets regnskab, men det kan konstateres, at Dalmines omsætning i 1998 var mere end ti gange større end den grænse, der er fastsat i Kommissionens successive henstillinger vedrørende dette kriterium. På grundlag af de for Retten fremlagte oplysninger må det følgelig lægges til grund, at Kommissionen ikke begik nogen fejl, da den i den anfægtede beslutnings betragtning 165 konstaterede, at alle adressaterne for den anfægtede beslutning var store virksomheder.

287 Det skal i øvrigt bemærkes, at det bødebeløb, som Dalmine er blevet pålagt i den anfægtede beslutning, 10,8 mio. EUR, kun udgør ca. 1,62% af virksomhedens omsætning på verdensplan i 1998, som var 667 mio. EUR. Størrelsen af virksomhedens bøde, hvis der ikke var foretaget en nedsættelse på grundlag af samarbejde, ville have været 13,5 mio. EUR, dvs. mindre end 2% af den nævnte omsætning. Det kan konstateres, at disse tal ligger meget væsentligt under grænsen på 10%, der er nævnt i det foregående.

288 Med hensyn til Dalmines argument om, at virkningen på markedet af virksomhedens adfærd var minimal, da den kun havde en marginal stilling på markedet, skal der på ny mindes om, at Dalmines argumentation om det beskedne omfang af salgene af OCTG-rør med standardgevind og om betydningen af svejsede rør som konkurrenter til projektledningsrør på virksomhedens eget hjemmemarked er irrelevant, da virksomhedens medvirken i overtrædelsen, der bestod i en aftale om opdeling af markederne, fremgår af den forpligtelse, den påtog sig til ikke at sælge de pågældende produkter på andre markeder (jf. præmis 269 ovenfor). Selv om de omstændigheder, som den påberåber sig, bevises i fornødent omfang, kan de derfor ikke afkræfte den konklusion, som Kommissionen er nået til med hensyn til grovheden af den af Dalmine begåede overtrædelse.

289 Det skal i den forbindelse også nævnes, at hver producent påtog sig den samme forpligtelse, nemlig en forpligtelse til ikke at sælge OCTG-rør med standardgevind og ledningsrør på hjemmemarkedet for hver af de andre medlemmer af Europa-Japan-klubben. Som det er anført ovenfor i præmis 263, har Kommissionen først og fremmest støttet sig på denne forpligtelses stærkt konkurrencestridige karakter med henblik på at betegne overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1, som »meget alvorlig«.

290 Eftersom Dalmine er det eneste italienske medlem af Europa-Japan-klubben, må det fastslås, at virksomhedens deltagelse i denne aftale var tilstrækkelig til at udvide dennes geografiske anvendelsesområde til territoriet for en medlemsstat i Fællesskabet. Det må følgelig konstateres, at virksomhedens medvirken i overtrædelsen har haft en ikke ubetydelig virkning på markedet i Fællesskabet. Faktisk har denne omstændighed klart større betydning med henblik på vurderingen af den konkrete virkning af Dalmines deltagelse i den overtrædelse, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 1, på markederne for de i den nævnte artikel omhandlede produkter, end en blot sammenligning af hver af virksomhedernes samlede omsætning.

291 Med hensyn til sagsøgerens påståede handlefrihed inden for Europa-Japan-klubben skal der mindes om, at det forhold, at en virksomhed, der bevisligt har deltaget i en samordning med sine konkurrenter om opdeling af markederne, ikke har udvist en

adfærd på markedet, der svarer til den, der blev aftalt med konkurrenterne, ikke nødvendigvis skal tages i betragtning som formildende omstændighed ved bødeudmålingen (dommen i sagen SCA Holding mod Kommissionen, præmis 277 ovenfor, præmis 142). En virksomhed, der på trods af samordningen med sine konkurrenter følger en mere eller mindre uafhængig politik på markedet, søger således eventuelt at udnytte kartellet til sin fordel.

292 Herefter må retningslinjernes punkt 3, andet led, fortolkes således, at Kommissionen ikke er forpligtet til at anerkende, at der foreligger en formildende omstændighed, fordi et kartel ikke er blevet gennemført, medmindre virksomheden, der påberåber sig denne omstændighed, kan bevise, at den klart og virkningsfuldt har modsat sig gennemførelsen af dette kartel, således at den har forstyrret selve dettes funktion, og at den ikke tilsyneladende har tilsluttet sig aftalen og dermed tilskyndet andre virksomheder til at gennemføre det pågældende kartel.

293 Som Retten anførte i Cement-dommen, præmis 44 ovenfor (præmis 1389), bevarer en virksomhed, der ikke tager afstand fra resultaterne af et møde, den har deltaget i, principielt »det fulde ansvar for dens deltagelse i kartellet«. Det ville nemlig være for let for virksomhederne at mindske risikoen for at skulle betale en stor bøde, hvis de kunne få gavn af et ulovligt kartel og derefter opnå en nedsættelse af bøden med den begrundelse, at de kun havde spillet en begrænset rolle i gennemførelsen af overtrædelsen, selv om de ved deres holdning tilskyndede andre virksomheder til at udvise en adfærd, der var til større skade for konkurrencen.

294 For så vidt angår argumentet om, at Dalmine spillede en passiv rolle i kartellet — en adfærd, der udgør en formildende omstændighed ifølge punkt 3, første led, i retningslinjerne for bødeberegningen — skal det ligeledes bemærkes, at selskabet ikke benægter at have deltaget i møderne i Europa-Japan-klubben. Det er imidlertid blevet fastslået ovenfor i forbindelse med anbringenderne om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 1 såvel som i dommen i sagen JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, præmis 111 ovenfor, at respekten for hjemmemarkederne er et af de spørgsmål, der blev drøftet under disse møder.

295 I denne sag har Dalmine end ikke hævdet, at virksomhedens deltagelse i møderne i Europa-Japan-klubben var mere sporadisk end de andre klubmedlemmers deltagelse, hvilket eventuelt kunne have begrundet, at der blev foretaget en nedsættelse for virksomhedens vedkommende i medfør af retspraksis (jf. i den forbindelse Rettens dom af 14.5.1998, sag T-317/94, Weig mod Kommissionen, Sml. II, s. 1235, præmis 264). Hertil kommer, at virksomheden hverken har fremført særlige omstændigheder eller beviser, der kan godtgøre, at den under de omhandlede møder forholdt sig helt passivt eller som medløber. Det bemærkes tværtimod, således som det er blevet anført i præmis 290 ovenfor, at det italienske marked kun blev inddraget i aftalen om markedsopdeling, fordi virksomheden var repræsenteret i Europa-Japan-klubben. Under disse omstændigheder kan Kommissionen ikke kritiseres for ikke at have givet Dalmine en nedsættelse af bødebeløbet med hjemmel i retningslinjernes punkt 3, første led.

296 Selv om det i nærværende sag bevises, at Dalmine foretog et begrænset antal salg på andre markeder i Fællesskabet, der er omfattet af overtrædelsen, kan denne omstændighed således ikke rejse tvivl om virksomhedens ansvar i dette tilfælde, da den med sin tilstedeværelse på møderne i Europa-Japan-klubben tilsluttede sig eller i det mindste gav de andre deltagere det indtryk, at virksomheden principielt tilsluttede sig indholdet af den konkurrencestridige aftale, der var aftalt på møderne. Det fremgår af sagens akter, navnlig af de tal, der er gengivet i oversigten i den anfægtede beslutnings betragtning 68, at den i kartellet fastlagte markedsopdeling blev anvendt i praksis, i det mindste i et vist omfang, og at kartellet nødvendigvis havde en reel indvirkning på konkurrencevilkårene på markederne i Fællesskabet.

297 I lyset af det anførte kunne Kommissionen med rimelighed finde, at der burde fastsættes det samme beløb under hensyn til grovheden ved udmålingen af den bøde, der skulle pålægges hver af virksomhederne, der var adressater for den anfægtede beslutning, under de konkrete omstændigheder i sagen. Det skal endvidere under alle omstændigheder bemærkes, at Kommissionen heller ikke har tilsidesat ligebehandlingsprincippet på dette punkt.

298 I betragtning af samtlige de argumenter og omstændigheder, der er undersøgt ovenfor, er der ikke anledning til, at Retten som led i udøvelsen af sin fulde prøvelsesret ændrer bødebeløbet i denne sag på grund af forskellene mellem de virksomheder, som den anfægtede beslutning blev rettet til, i henseende til deres position eller størrelse.

2. *Overtrædelsens varighed*

*Parternes argumenter*

299 Dalmine bestrider Kommissionens vurderinger vedrørende overtrædelsens varighed. Selv om møderne i Europa-Japan-klubben begyndte i 1977, har overtrædelsesperioden først kunnet begynde efter den 1. januar 1991, hvilket skyldes de aftaler om frivillig eksportbegrænsning, der var indgået mellem Kommissionen og de japanske myndigheder (den anfægtede beslutnings betragtning 108). Dalmine kritiserer således Kommissionen for i den anfægtede beslutning at have set bort fra den omstændighed, at Kommissionen og den japanske regering den 28. december 1989 forlængede disse selvbegrænsningsaftaler indtil den 31. december 1990.

300 Dalmine har endvidere anført, at overtrædelsesperioden ophørte omkring slutningen af 1994, efter at Kommissionen havde foretaget de første kontrolundersøgelser i december 1994. Virksomheden gør gældende, at den ikke derefter har deltaget i nogen form for møde med de japanske producenter.

301 Under alle omstændigheder er manglerne ved den administrative procedure til hinder for, at der i forhold til sagsøgeren fastslås en overtrædelse efter kontrolundersøgelserne den 1. og den 2. december 1994.

302 Følgelig bør varigheden af den overtrædelse, som Dalmine kan drages til ansvar for, nedsættes til under fire år, dvs. perioden mellem den 1. januar 1991 og den 2. december 1994. Dette er ifølge retningslinjerne for bødeberegningen en overtrædelse af mellemlang varighed, der kan give anledning til et tillæg på 10% for hvert år eller på 30% i alt. Dalmine anmoder følgelig Retten om at ændre størrelsen af den bøde, som virksomheden er blevet pålagt.

303 Kommissionen har anført, at den i medfør af retningslinjerne for bødeberegningen for så vidt angår overtrædelser, hvis varighed er mellem et og fem år (såkaldt »mellemlang« varighed), kan forhøje bødens grundbeløb med op til 50%. Med hensyn til begyndelsestidspunktet for den i sagen omhandlede overtrædelse har Kommissionen blot bekræftet, at den har anset den for at foreligge fra og med 1990.

304 Med hensyn til overtrædelsens ophør har Kommissionen understreget, at Verluca i sin erklæring af 17. september 1996 indrømmede, at kontakterne med de japanske virksomheder var ophørt lidt over et år tidligere (den anfægtede beslutnings betragtning 142). Da kontrolundersøgelserne blev foretaget i december 1994, har Kommissionen fastsat varigheden af den af Dalmine begåede overtrædelse til mindst fem år, nemlig fra 1990 til og med 1994.

*Rettens bemærkninger*

305 Det skal indledningsvis bemærkes, at Kommissionen i den anfægtede beslutnings betragtning 108 har anført, at den kunne have fastslået, at overtrædelsen forelå fra 1977, men at den valgte ikke at gøre det, fordi selvbegrænsningsaftalerne fandtes. I den anfægtede beslutnings artikel 1 har den således lagt til grund, at overtrædelsen først bestod fra 1990. Det må konstateres, at denne fremgangsmåde udgør en indrømmelse fra Kommissionen til den anfægtede beslutnings adressater.

306 Det skal bemærkes, at ingen af parterne for Retten har gjort gældende, at denne indrømmelse bør anfægtes i den foreliggende sag. Følgelig skal Rettens undersøgelse i denne sag ikke vedrøre lovligheden eller rimeligheden af den nævnte indrømmelse, men udelukkende spørgsmålet om, hvorvidt Kommissionen, efter at den udtrykkeligt havde givet den i betragtningerne til den anfægtede beslutning, har anvendt den korrekt i dennes sag. Der skal i den forbindelse mindes om, at det påhviler Kommissionen at fremlægge nøjagtige og samstemmende beviser, der kan støtte en fast overbevisning om, at overtrædelsen er blevet begået, da bevisbyrden for, at overtrædelsen foreligger, og dermed for dens varighed, påhviler Kommissionen (Domstolens dom af 28.3.1984, forenede sager 29/83 og 30/83, CRAM og Rheinzink mod Kommissionen, Sml. s. 1679, præmis 20, af 31.3.1993, forende sager C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-16/85, C-117/85 og C-125/85-C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö m.fl. mod Kommissionen, »Cellulose II-dommen«, Sml. I, s. 1307, præmis 127; Rettens dom af 10.3.1992, forenede sager T-68/89, T-77/89 og T-78/89, SIV m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1403, præmis 193-195, 198-202, 205-210, 220-232, 249, 250 og 322-328, og af 6.7.2000, sag T-62/98, Volkswagen mod Kommissionen, Sml. II, s. 2707, præmis 43 og 72).

307 I forbindelse med den ovenfor beskrevne indrømmelse var det påståede udløb af selvbegrænsningsaftalerne således det afgørende kriterium i forbindelse med bedømmelsen af, om overtrædelsen skulle antages at have foreligget i 1990. Da der er tale om aftaler indgået på internationalt plan mellem den japanske regering, som var repræsenteret ved Ministeriet for Industri og Udenrigshandel, og Fællesskabet, der var repræsenteret ved Kommissionen, må det herefter fastslås, at Kommissionen i overensstemmelse med princippet om god forvaltning burde have opbevaret dokumenterne, der bekræftede, hvornår de nævnte aftaler udløb. Følgelig burde den have været i stand til at fremlægge disse dokumenter for Retten. Imidlertid har Kommissionen for Retten forklaret, at den havde gennemsøgt sine arkiver, men at den ikke kunne fremlægge dokumenter, der viser ophørsdatoen for disse aftaler.

308 Selv om en sagsøger i almindelighed ikke kan overføre bevisbyrden på sagsøgte ved at påberåbe sig omstændigheder, som denne ikke er i stand til at bevise, kan bevisbyrdebegrebet i denne sag ikke anvendes til fordel for Kommissionen for så vidt angår udløbsdatoen for de internationale aftaler, den har indgået. Det uforklarlige forhold, at Kommissionen ikke er i stand til at fremlægge beviser vedrørende en

omstændighed, der berører den direkte, fratager Retten muligheden for at træffe afgørelse med fuldt kendskab til sagen for så vidt angår ophørsdatoen for de nævnte aftaler. Det ville være i strid med princippet om god retspleje at lade følgerne af denne brist fra Kommissionens side blive båret af virksomhederne, der var adressater for den anfægtede beslutning, og som til forskel fra den sagsøgte institution ikke var i stand til at føre det bevis, der mangler.

309 De må under disse omstændigheder helt undtagelsesvis antages, at det påhvilede Kommissionen at føre beviset for dette ophør. Det må herved konstateres, at Kommissionen ikke har fremlagt bevis for, hvornår selvbegrænsningsaftalerne udløb, det være sig i den anfægtede beslutning eller for Retten.

310 Under alle omstændigheder har de japanske sagsøgere fremlagt beviser, der dokumenterer forlængelsen af selvbegrænsningsaftalerne indtil den 31. december 1990, i det mindste fra japansk side, hvilket bestyrker sagsøgerens opfattelse i den foreliggende sag (dommen i sagen JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, præmis 111 ovenfor, præmis 345). Det bemærkes, at Retten i forenede sager, hvor alle parterne har haft lejlighed til at gennemgå samtlige sagsakter, ex officio kan tage hensyn til beviser, der foreligger i sagsakterne i de parallelle sager (jf. i denne retning Rettens domme af 13.12.1990, sag T-113/89, Nefarma og Bond van Groothandelaren in het Farmaceutische Bedrijf mod Kommissionen, Sml. II, s. 797, præmis 1, og sag T-116/89, Prodifarma m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 843, præmis 1). I det foreliggende tilfælde skal Retten træffe afgørelse i sager, der er blevet forenet med henblik på den mundtlige forhandling, og hvis genstand er den samme beslutning, hvorved en overtrædelse er fastslået, og i hvilke alle sagsøgerne har nedlagt påstand om omgørelse af størrelsen af de bøder, som de er blevet pålagt at betale. I nærværende sag har Retten således ubestrideligt kendskab til de beviser, der er fremlagt af de fire japanske sagsøgere.

311 Det skal i øvrigt bemærkes, at Dalmine for Retten ikke alene har nedlagt påstand om annullation af den anfægtede beslutning for så vidt angår varigheden af den

overtrædelse, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 1, men derudover har nedlagt påstand om, at Retten i forbindelse med udøvelsen af den fulde prøvelsesret, som den i overensstemmelse med artikel 229 EF er tillagt ved artikel 17 i forordning nr. 17, nedsætter størrelsen af virksomhedens bøde for at tage hensyn til denne nedsatte varighed. Som følge af denne fulde prøvelsesret skal Retten, når den omgør den anfægtede retsakt, idet den ændrer de af Kommissionen pålagte bødebeløb, tage hensyn til alle de relevante faktiske omstændigheder (dommen i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 282 ovenfor, præmis 692). Under disse omstændigheder ville det ikke være korrekt, såfremt Retten foretog en isoleret bedømmelse af situationen for hver enkelt af sagsøgerne under de konkrete omstændigheder i sagen, idet den blot tog de faktiske forhold i betragtning, som de har valgt at fremføre til støtte for deres sag, og undlod at tage hensyn til de forhold, som andre sagsøgere eller Kommissionen har kunnet gøre gældende.

312 I øvrigt har hverken Dalmine eller så meget mindre Kommissionen hævdet, at selvbegrænsningsaftalerne stadig var gældende i 1991.

313 Under disse omstændigheder må selvbegrænsningsaftalerne, der var indgået mellem Kommissionen og de japanske myndigheder, med henblik på den foreliggende sag antages at være forblevet i kraft indtil slutningen af 1990.

314 Det følger af det ovenfor anførte, at i lyset af den indrømmelse, som Kommissionen har givet i den anfægtede beslutning, skal varigheden af den overtrædelse, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 1, nedsættes med et år. Følgelig skal den anfægtede beslutnings artikel 1 annulleres, i det omfang det heri antages, at den overtrædelse, der er lagt Dalmine til last, forelå før den 1. januar 1991.

315 For så vidt angår spørgsmålet om, på hvilken dato overtrædelsen udløb, skal det bemærkes, at Kommissionen i retsmødet som svar på et spørgsmål fra Retten

præciserede, at året 1995 ikke blev taget i betragtning i den anfægtede beslutning med henblik på beregningen af bødebeløbene. Dalmine har herefter meddelt, at virksomheden er enig i denne fortolkning af den anfægtede beslutning.

316 Herefter vedrører det eneste omtvistede punkt mellem parterne i nærværende sag spørgsmålet om, hvorvidt Kommissionen kunne antage, at overtrædelsen, der er konstateret i den anfægtede beslutnings artikel 1, forelå efter datoen for kontrolundersøgelserne den 1. og den 2. december 1994. I præmis 112 ovenfor er det imidlertid blevet fastslået, at Dalmines argumentation er uden betydning i relation til overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1, da denne overtrædelse kun varede ca. 30 dage efter disse undersøgelser. Det bemærkes under alle omstændigheder, at selv om Dalmines argumenter vedrørende dette punkt var begrundede, ville der ikke være anledning til at ændre størrelsen af virksomhedens bøde for at tage hensyn til en så ubetydelig ændring af varigheden.

317 Det følger af det ovenfor anførte, at den varighed, der skal lægges til grund med hensyn til overtrædelsen, der er angivet i den anfægtede beslutnings artikel 1, er fire år, nemlig fra den 1. januar 1991 til den 1. januar 1995. Følgelig skal størrelsen af den bøde, Dalmine er pålagt, nedsættes for at tage hensyn til denne omstændighed.

3. *Spørgsmålet om manglende hensyntagen til visse formildende omstændigheder*

*Parternes argumenter*

318 Dalmine kritiserer Kommissionen for ikke at have tage hensyn til visse formildende omstændigheder, der begrundede en nedsættelse af bødebeløbet. Kommissionen tog ganske vist krisen i jern- og stålindustrien i betragtning som en formildende omstændighed og nedsatte på dette grundlag bøden med 10%. Andre omstændigheder begrundede imidlertid en nedsættelse af sagsøgerens bøde i større omfang.

319 Dalmine har nærmere henvist til virksomhedens mindre og rent passive rolle i forbindelse med overtrædelsen, dennes begrænsede virkninger samt til den omstændighed, at overtrædelsen øjeblikkelig blev bragt til ophør straks efter Kommissionens første kontrolundersøgelser den 1. og den 2. december 1994. Den har endvidere anført, at den ikke kan beskyldes for at have begået en overtrædelse forsætligt, når henses til markedets struktur samt den konkurrencestruktur, der fandtes såvel på det italienske marked som inden for Fællesskabet som helhed.

320 Da disse omstændigheder ikke er taget i betragtning, er den pålagte bøde klart urimeligt stor i forhold til sagsøgerens medvirken i overtrædelsen. Dalmine har anført, at bødens grundbeløb svarer til 16% af det samlede beløb for virksomhedens salg af de omhandlede produkter i 1998 (179,5 mia. ITL) på verdensmarkedet, til 38% af salgene, der blev foretaget på markedet i Fællesskabet, og til 95% af salgene, der inden for overtrædelsesperioden blev gennemført i Tyskland, Frankrig, Italien og Det Forenede Kongerige.

321 Ifølge Kommissionen er det ikke en formildende omstændighed, at den ulovlige adfærd blev bragt til ophør efter de første undersøgelser. I øvrigt anser den ikke sagsøgerens sekundære rolle og angivelige handlefrihed inden for kartellet for at have betydning.

322 Dalmine kan således ikke formindske sit ansvar ved at henvise til det ansvar, der påhviler de andre modtagere af den anfægtede beslutning. Virksomheden har aldrig åbent taget afstand fra kartellet og nøjedes ikke med at spille en passiv rolle. Tværtimod foreslog den, at de spørgsmål, der opstod, fordi Corus trak sig ud af markedet, skulle løses »på europæisk plan«.

323 Efter Kommissionens opfattelse er der ingen tvivl om, at Dalmine begik overtrædelsen forsætligt. Det er ikke nødvendigt at bevise, at sagsøgeren vidste, at den tilsidesatte artikel 81, stk. 1, EF. Det er derimod tilstrækkeligt, at det bevises, at

virksomheden ikke kunne være uvidende om, at den omtvistede adfærd havde til formål at begrænse konkurrencen (Domstolens dom af 11.7.1989, sag 246/86, Belasco m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 2117, præmis 41, og af 1.2.1978, sag 19/77, Miller mod Kommissionen, Sml. s. 131). Det er usandsynligt, at en virksomhed som Dalmine ikke skulle have haft kendskab til de mest grundlæggende regler, der gælder vedrørende forbuddet mod konkurrencebegrænsende former for praksis (jf. herved punkt 1.A i retningslinjerne for bødeberegningen).

*Rettens bemærkninger*

324 Der skal indledningsvis mindes om, at Kommissionen i denne sag nedsatte bøden med 10% af hensyn til en formildende omstændighed, nemlig den krisesituation, som jern- og stålindustrien var ramt af på tidspunktet for de faktiske omstændigheder.

325 Der skal endvidere mindes om, at Kommissionen skal overholde indholdet af sine egne retningslinjer, når den fastsætter bødebeløbene. Det angives imidlertid ikke i retningslinjerne for bødeberegningen, at Kommissionen altid skal tage særskilt hensyn til hver af de formildende omstændigheder, der opregnes i disse retningslinjers punkt 3. Det nævnte punkt 3, der har overskriften »Formildende omstændigheder«, bestemmer således, at »grundbeløbet nedsættes i tilfælde af formildende omstændigheder, f.eks.: [...]«. Selv om de omstændigheder, der er opregnet på listen i retningslinjernes punkt 3, utvivlsomt er blandt dem, der kan tages i betragtning af Kommissionen i et konkret tilfælde, kan den ikke anses for at være forpligtet til automatisk at give en yderligere nedsættelse på dette grundlag, fordi en virksomhed fremlægger oplysninger, der tyder på, at en af disse omstændigheder foreligger. Spørgsmålet om, hvorvidt en eventuel nedsættelse af bøden er rimelig på grund af formildende omstændigheder, skal nemlig bedømmes ud fra en samlet betragtning under hensyntagen til samtlige relevante omstændigheder.

326 Der skal således i denne sammenhæng henvises til retspraksis fra tiden før vedtagelsen af retningslinjerne, hvorefter Kommissionen råder over et vist skøn, således at den kan beslutte, hvorvidt visse forhold skal tages i betragtning eller lades ude af betragtning, når den fastsætter størrelsen af de bøder, som den vil pålægge, navnlig under hensyntagen til omstændighederne i den konkrete sag (jf. i denne retning kendelsen i sagen SPO m.fl. mod Kommissionen, præmis 282 ovenfor, præmis 54, og dommen i sagen Ferriere Nord mod Kommissionen, præmis 282 ovenfor, præmis 32 og 33, og i sagen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, præmis 282 ovenfor, præmis 465; jf. ligeledes i denne retning dommen i sagen KNP BT mod Kommissionen, præmis 282 ovenfor, præmis 68). For så vidt som retningslinjerne ikke indeholder bindende angivelser vedrørende de formildende omstændigheder, der kan tages i betragtning, må Kommissionen følgelig antages at have bevaret et vist skøn, således at den samlet kan bedømme betydningen af en eventuel nedsættelse af bødebeløbene som følge af formildende omstændigheder.

327 Det er under alle omstændigheder tilstrækkeligt at bemærke, at for så vidt angår Dalmines argumentation om virksomhedens mindre og passive rolle i forbindelse med overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1 samt vedrørende dens påståede handlefrihed, at der allerede er blevet givet et svar herpå i præmis 280-297 ovenfor. Klagepunkterne vedrørende denne overtrædelses ubetydelige virkninger og bødens urimeligt strenge karakter generelt er ligeledes blevet behandlet i præmis 258-272.

328 Med hensyn til argumentet om, at overtrædelsen omgående blev indstillet, bemærkes, at det forhold, at »en virksomhed har bragt overtrædelsen til ophør straks efter Kommissionens første indgreb«, der nævnes i punkt 3 i retningslinjerne for bødeberegningen, logisk kun kan være en formildende omstændighed, hvis der er grund til at formode, at de pågældende virksomheder blev tilskyndet til at ophøre med deres konkurrencestridige adfærd som følge af de pågældende indgreb. Formålet den nævnte bestemmelse er således at tilskynde virksomhederne til at indstille deres konkurrencestridige adfærd øjeblikkeligt, når Kommissionen iværksætter en undersøgelse heraf.

329 Det følger nærmere af det ovenfor anførte, at en nedsættelse af bødebeløbet på dette grundlag ikke kan finde sted i det tilfælde, hvor overtrædelsen allerede er ophørt før tidspunktet for Kommissionens første indgreb, eller i den situation, hvor en endelig beslutning om at bringe den til ophør allerede var blevet truffet af disse virksomheder før dette tidspunkt.

330 I øvrigt ville anvendelsen af en nedsættelse under sådanne omstændigheder betyde, at der to gange blev taget hensyn til varigheden af overtrædelserne ved bødeudmålingen som foreskrevet i retningslinjerne. Denne hensyntagen til varigheden har netop til formål at straffe de virksomheder strengere, der overtræder konkurrencereglerne i en længere periode end dem, hvis overtrædelser er kortvarige. Såfremt et bødebeløb blev nedsat med den begrundelse, at en virksomhed bragte sin ulovlige adfærd til ophør før Kommissionens første kontrolundersøgelser, ville virkningen heraf være at begunstige de ansvarlige for de kortvarige overtrædelser endnu en gang.

331 Det bemærkes herved, at Retten i dommen i sagen JFE Engineering m.fl. mod Kommissionen, præmis 111 ovenfor, i lyset af de anbringender og argumenter, som sagsøgerne havde fremført i disse sager, fandt, at overtrædelsen ikke kunne antages at foreligge for deres vedkommende efter den 1. juli 1994, da der ikke forelå noget bevis for, at der i efteråret 1994 blev afholdt et møde i Japan i Europa-Japan-klubben i overensstemmelse med den hidtil fulgte praksis. Det følger af denne omstændighed, at overtrædelsen sandsynligvis var ophørt — eller at den i hvert fald var ved at ophøre — på det tidspunkt, hvor Kommissionen foretog kontrolundersøgelserne den 1. og den 2. december 1994.

332 Den omstændighed, at de ulovlige former for adfærd, der udgør overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1, ikke fortsatte efter datoen for Kommissionens første undersøgelser, begrunder følgelig ikke en nedsættelse af den bøde, der er pålagt Dalmine, under omstændighederne i denne sag.

333 For så vidt angår Dalmines argumenter om, at virksomheden ikke begik overtrædelsen, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 1, forsætligt, skal det bemærkes, at Kommissionen har godtgjort, at virksomheden tilsluttede sig en aftale, der havde et konkurrencestridigt formål. Såfremt der foreligger en aftale, hvis formål selv er at begrænse konkurrencen, kan en virksomheds deltagelse i denne kun have forsætlig karakter, uanset hvilket omstændigheder af strukturel karakter der måtte foreligge. Det fremgår i øvrigt af retspraksis, at virksomheder ikke kan undskylde deres deltagelse i en overtrædelse af konkurrencereglerne med henvisning til, at de er blevet drevet dertil af andre erhvervsdrivendes adfærd (jf. i denne retning Cement-dommen, præmis 44 ovenfor, præmis 2557). Dalmine kan derfor ikke henvise til markedets struktur eller virksomhedens konkurrenters adfærd for at blive fri for ansvar i denne sag.

334 I lyset af det ovenfor anførte i det hele og henset til den omstændighed, at Kommissionen allerede har nedsat bøderne for at tage hensyn til den formildende omstændighed, der foreligger som følge af den økonomiske krise inden for sektoren for stålrør (jf. den anfægtede beslutnings betragtning 168 og 169), må alle de klagepunkter afvises, som Dalmine har begrundet med, at der ikke er givet en yderligere nedsættelse på grund af andre angiveligt formildende omstændigheder.

4. *Dalmines samarbejde under den administrative procedure*

*Parternes argumenter*

335 Dalmine gør gældende, at Kommissionen ikke har overholdt samarbejdsmeddelelsen. Efter Dalmines opfattelse har Kommissionen tilsidesat ligebehandlingsprincippet i forhold til virksomheden. Dalmine mener at befinde sig i en tilsvarende

situation som Vallourec og kritiserer følgelig Kommissionen for ikke at have indrømmet den en nedsættelse af bødebeløbet på grund af dens samarbejde under undersøgelsen.

336 Virksomheden har navnlig henvist til, at den som svar på Kommissionens spørgsmål under dennes første undersøgelser den 4. april 1997 havde meddelt Kommissionen følgende: »[De grundlæggende principper] kan afspejle situationen inden for sektoren for sømløse stålrør i Fællesskabet [...] Denne situation har udviklet sig efter følgende to hovedlinjer:

iværksættelse af en rationaliseringsproces [...]; kontakter med den japanske industri, hvis produktionskapacitet oversteg efterspørgslen. Kontakterne vedrørte eksport af rør (specielt rør til olieindustrien) til områder uden for Fællesskabet (såsom Rusland og Kina) og tog endvidere sigte på at begrænse eksporten af rør til Fællesskabet efter lukningen af [Corus'] anlæg og dermed at beskytte Fællesskabets industri for sømløse rør« (bilag 3 til stævningen og den anfægtede beslutnings betragtning 65).

337 Disse oplysninger viser omfanget af sagsøgerens samarbejde i forbindelse med undersøgelsen. Der er intet objektivt hensyn, der begrunder en forskellig behandling af Vallourec og Dalmine i så henseende.

338 Kommissionen afviser disse anbringender og henviser til de omstændigheder, der er anført i den anfægtede beslutnings betragtning 172 og 173 som begrundelse for Kommissionens beslutning om ikke at nedsætte bødebeløbet yderligere. Den minder i den forbindelse om, at en sådan nedsættelse kun kan tildeles virksomheder, som på grund af deres aktive samarbejde har gjort det lettere at fastslå overtrædelsen (dommen i sagen SCA Holding mod Kommissionen, præmis 277 ovenfor, præmis

156). Dalmines samarbejde var ikke afgørende i forbindelse med undersøgelsen, da denne virksomhed nøjedes med ikke at bestride de faktiske omstændigheder, som Kommissionen havde fastslået.

339 Vallourecs holdning kan ikke sammenlignes med Dalmines. Vallourec var den eneste virksomhed, der gav væsentlige oplysninger om eksistensen og indholdet af det påtalte kartel. Disse oplysninger havde i væsentligt omfanget lettet Kommissionens opgave med hensyn til at fastslå overtrædelserne.

*Rettens bemærkninger*

340 Det følger af fast retspraksis, at Kommissionen i forbindelse med bedømmelsen af virksomhedernes samarbejde ikke må se bort fra ligebehandlingsprincippet, som hører til fællesskabsrettens grundlæggende principper, og som efter fast retspraksis er tilsidesat, såfremt ensartede situationer behandles forskelligt, eller forskellige situationer behandles ens, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet (Rettens dom af 13.12.2001, forenede sager T-45/98 og T-47/98, Krupp Thyssen Stainless og Acciai speciali Terni mod Kommissionen, Sml. II, s. 3757, præmis 237 og den deri nævnte retspraksis).

341 Der skal endvidere mindes om, at for at en virksomheds adfærd kan begrunde en bødenedsættelse på grund af samarbejde, skal den lette Kommissionens opgave med hensyn til konstatering og bekæmpelse af overtrædelser af Fællesskabets konkurrenceregler (Rettens dom af 14.5.1998, sag T-347/94, Mayr-Melnhof mod Kommissionen, Sml. II, s. 1751, præmis 309 og den deri nævnte retspraksis).

342 Det bemærkes for så vidt angår den foreliggende sag, at Verlucas erklæringer, som han afgav i sin egenskab af Vallourecs repræsentant som svar på de spørgsmål, Kommissionen havde stillet dette selskab, er de afgørende beviser i sagsakterne i denne sag.

343 Det bemærkes ganske vist, at for så vidt som virksomheder, på samme trin af den administrative procedure og under lignende omstændigheder, forsyner Kommissionen med sammenlignelige oplysninger vedrørende de forhold, som de kritiseres for, må omfanget af deres samarbejde betragtes som sammenligneligt (jf. analogt dommen i sagen Krupp Thyssen Stainless og Acciai speciali Terni mod Kommissionen, præmis 340 ovenfor, præmis 243 og 245).

344 Det bemærkes imidlertid, at selv om Dalmines besvarelser af spørgsmålene var til en vis hjælp for Kommissionen, bekræfter de blot, og dette på en mindre præcis og udtrykkelig måde, nogle af de oplysninger, der allerede var givet af Vallourec i form af Verlucas erklæringer.

345 De oplysninger, som Dalmine gav Kommissionen før fremsendelsen af meddelelsen af klagepunkter, findes herefter ikke at kunne sammenlignes med dem, som Vallourec meddelte, og er ikke tilstrækkelige til at begrunde en nedsættelse af størrelsen af bøden, der er blevet pålagt Dalmine, ud over den nedsættelse på 20%, der er blevet givet virksomheden, fordi de faktiske omstændigheder ikke er blevet bestridt. Det bemærkes herved, at mens denne manglende anfægtelse af de faktiske omstændigheder har kunnet lette Kommissionens arbejde i betydeligt omfang, er dette ikke tilfældet for så vidt angår de oplysninger, som Dalmine gav før fremsendelsen af meddelelsen af klagepunkter.

346 Det følger af det anførte, at det her omhandlede anbringende må forkastes.

## Beregningen af bøden

347 Det følger af det ovenfor anførte, at bøden, der er pålagt Dalmine, skal nedsættes under hensyn til, at varigheden af overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1 i ovennævnte sag er blevet fastsat til fire år i stedet for fem år.

348 Idet metoden for bødeberegningen i henhold til retningslinjerne, som Kommissionen har anvendt i denne sag, ikke er blevet kritiseret i sig selv, finder Retten som led i udøvelsen af sin fulde prøvelsesret, at denne metode ligeledes bør finde anvendelse med henblik på den konklusion, der er angivet i den foregående præmis.

349 Bødens grundbeløb fastsættes herefter til 10 mio. EUR, der forhøjes med 10% for hvert overtrædelsesår, dvs. i alt 40%, hvilket resulterer i et tal på 14 mio. EUR. Dette beløb skal derefter nedsættes med 10% på grund af formildende omstændigheder i overensstemmelse med den anfægtede beslutnings betragtning 168 og 169 og derefter med 20% på grund af samarbejde, og der fremkommer herefter et endeligt beløb for Dalmine på 10 080 000 EUR i stedet for 10 800 000 EUR.

## Sagens omkostninger

350 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 3, kan Retten fordele sagens omkostninger eller bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter. Da hver part faktisk har tabt på et eller flere punkter i den foreliggende sag, bestemmes, at sagsøgeren og Kommissionen hver bærer deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer:

RETTEN (Anden Afdeling)

1) **Artikel 1, stk. 2, i Kommissionens beslutning 2003/382/EF af 8. december 1999 om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 81 (sag IV/E-1/35.860-B — Sømløse stålrør) annulleres, for så vidt som den fastslår, at overtrædelsen, som ifølge denne artikel er begået af sagsøgeren, forelå før den 1. januar 1991.**

2) **Størrelsen af den bøde, der er pålagt sagsøgeren i artikel 4 i beslutning 2003/382, fastsættes til 10 080 000 EUR.**

3) **Kommissionen frifindes i øvrigt.**

4) **Sagsøgeren og Kommissionen bærer deres egne omkostninger.**

Forwood Pirrung Meij

Således afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 8. juli 2004.

H. Jung J. Pirrung

Justitssekretær Afdelingsformand

# Indhold

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger ..... II - 2406

Retsforhandlinger ved Retten ..... II - 2407

Parternes påstande ..... II - 2407

Påstanden om annullation af den anfægtede beslutning ..... II - 2408

1. Anbringenderne vedrørende væsentlige formelle mangler under den administrative procedure ..... II - 2408

Lovligheden af de spørgsmål, som Kommissionen stillede under undersøgelsen II - 2408

Parternes argumenter ..... II - 2408

Rettens bemærkninger ..... II - 2410

Spørgsmålet om overensstemmelsen mellem meddelelsen af klagepunkter og den anfægtede beslutning for så vidt angår de påberåbte beviser ..... II - 2412

Parternes argumenter ..... II - 2412

Rettens bemærkninger ..... II - 2414

Spørgsmålet, om visse beviser må anvendes ..... II - 2415

Fordelingsnøgledokumentet ..... II - 2416

— Parternes argumenter ..... II - 2416

— Rettens bemærkninger ..... II - 2417

Referaterne af afhøringerne af de tidligere ledende medarbejdere i Dalmine II - 2418

— Parternes argumenter ..... II - 2418

— Rettens bemærkninger ..... II - 2420

Spørgsmålet om lovligheden af Kommissionens beslutning af 25. november 1994 om kontrolundersøgelser ..... II - 2422

Parternes argumenter ..... II - 2422

Rettens bemærkninger ..... II - 2424

Spørgsmålet om aktindsigt ..... II - 2427

Parternes argumenter ..... II - 2427

Rettens bemærkninger ..... II - 2428

2. Anbringenderne vedrørende realiteten ..... II - 2432

De overflødige betragtninger i den anfægtede beslutning ..... II - 2432

Parternes argumenter ..... II - 2432

Rettens bemærkninger ..... II - 2434

Overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 1 (Europa-Japan-klubben) ..... II - 2434

Anbringenderne vedrørende analysen af det relevante marked og af den adfærd, som adressaterne for den anfægtede beslutning fulgte på dette marked ..... II - 2434

— Parternes argumenter ..... II - 2434

— Rettens bemærkninger ..... II - 2437

Dalmines deltagelse i overtrædelsen ..... II - 2441

— Parternes argumenter ..... II - 2441

— Rettens bemærkninger ..... II - 2441

Overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 2 ..... II - 2442

Bestemmelserne i leveringskontrakten mellem Corus og Dalmine ..... II - 2442

— Parternes argumenter ..... II - 2442

— Rettens bemærkninger ..... II - 2446

Anbringenderne vedrørende eksistensen af et kartel og Dalmines deltagelse heri ..... II - 2450

— Parternes argumenter ..... II - 2450

— Rettens bemærkninger ..... II - 2455

Anbringenderne vedrørende det relevante marked og forbindelsen med overtrædelsen i henhold til den anfægtede beslutnings beslutning artikel 1 II - 2461

— Parternes argumenter ..... II - 2461

— Rettens bemærkninger ..... II - 2462

Påstanden om ophævelse af bøden eller nedsættelse af bødebeløbet ..... II - 2466

1. Overtrædelsens grovhed ..... II - 2467

Definitionen af det relevante marked og overtrædelsens virkninger ..... II - 2467

Parternes argumenter ..... II - 2467

Rettens bemærkninger ..... II - 2469

Vurderingen af virksomhedernes individuelle adfærd og den manglende sondring mellem virksomhederne på grundlag af deres størrelse ..... II - 2474

Parternes argumenter ..... II - 2474

Rettens bemærkninger ..... II - 2476

2. Overtrædelsens varighed ..... II - 2482

Parternes argumenter ..... II - 2482

Rettens bemærkninger ..... II - 2483

3. Spørgsmålet om manglende hensyntagen til visse formildende omstændigheder . II - 2487

Parternes argumenter ..... II - 2487

Rettens bemærkninger ..... II - 2489

4. Dalmines samarbejde under den administrative procedure ..... II - 2492

Parternes argumenter ..... II - 2492

Rettens bemærkninger ..... II - 2494

Beregningen af bøden ..... II - 2496

Sagens omkostninger ..... II - 2496